

Програма за опазване на околната среда на община Ивайловград 2023-2028г.

ПРОЕКТ

**ПРОГРАМА
ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА**
на Община Ивайловград
2023 - 2028 година

ОБЩИНА ИВАЙЛОВГРАД

*Програма за опазване на околната среда на Община Ивайловград 2023-2028 г. е приета с
Решение №..... /..... г. на Общински съвет - Ивайловград*

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение.....	4
Раздел I. Анализ на средата.....	7
1. Природо-географски фактори.....	7
1.1. Географска характеристика, местоположение и граници	7
1.2. Административно – териториална характеристика.....	8
1.3. Релеф, поземлени и горски ресурси	9
1.4. Почви и полезни изкопаеми.....	9
1.5. Климат.....	10
1.6. Води и хидрографска мрежа	10
2. Социално-икономически фактори	10
2.1. Демографски и социални характеристики.....	14
2.2. Икономически показатели	14
3. Анализ по компоненти на околната среда	15
3.1. Атмосферен въздух.....	15
3.2. Води.....	16
3.3. Земи и почви.....	18
3.4. Зелена система и биоразнообразие	19
4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда.....	22
4.1. Отпадъци.....	31
4.2. Шум	35
4.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда	35
5. Управленски фактори.....	36
5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с ОС	36
5.2. Сътрудничество с други институции и организации	39
5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по ОС	39
5.4. Информирание на обществеността	41
Раздел II. Анализ на силните и слабите страни, възможности и заплахи/ SWOT Анализ	42
Раздел III. Визия за околната среда на общината.....	45
Раздел IV. Цели на програмата за опазване на околната среда.....	45
1. Генерална стратегическа цел	45
2. Специфични цели	46
Раздел V. План за действие на програмата за опазване на околната среда на община Ивайловград 2023-2028	48
Раздел VI. Организация за изпълнението на програмата.....	57
Раздел VII. Мониторинг и контрол	58
Раздел VIII. Нормативна и стратегическа рамка.....	59

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ВиК	Водоснабдяване и канализация
ВЕЕС	Висш експертен екологичен съвет
ГПСОВ	Градски пречиствателни станции за отпадни води
ДБ	Държавен бюджет
ДЛ	Държавно лесничейство
ЕРЕВВ	Европейския регистър на емисиите на вредни вещества ЕРИПЗ
	Европейски регистър за изпускане и пренос на замърсители ЕО
	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗЗВВХВП	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗЗТ	Закон за защитени територии
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
ИСПА	Инструмент за структурни политики по присъединяването
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КР	Комплексни разрешителни
ЛУП	Лесоустройствен план
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НДНТ	Най-добри налични техники
НПОБР	Национален план за опазване на биологичното разнообразие
НПО	Неправителствени организации
НПУДО	Национална програма за управление на дейностите по отпадъците НСОБР
	Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие НСОСПД
	Национална стратегия по околна среда и План за действие
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОБ	Общински бюджет
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност”
ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление”
ПД	План за действие
ПДК	Пределно допустими концентрации
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
РИОСВ	Регионална инспекция за околна среда и води
СКОС	Стандарти за качество на околната среда
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
ТБО	Твърди битови отпадъци
dka	Декар
ха	Хектар
t	Тон

ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) очертава целите и действията, насочени към опазване, възстановяване и възпроизводство на естествената околна среда, поддържане на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурси в контекста на устойчивото развитие на община Ивайловград.

Програмата се основава на концепцията, че предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции в следствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на глобалната цел на политиката по устойчиво развитие – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието. В този смисъл ПООС цели не само по-устойчива околна среда, но и по-добро качество на живот на населението. Друг значим аспект за формиране на общинската екологична политика е оценката на очакваните климатични промени и влиянието им върху територията на община Ивайловград. Те са свързани най-вече с промяната в режима на температурите и валежите, загубата на биологично разнообразие, щетите върху селското и горското стопанство от засушавания, пожари и др., нарастването на честотата и интензитета на екстремните климатични условия, както и защитата на населението от природни бедствия и катастрофични събития.

Настоящата Програма за опазване на околната среда за периода 2023-2028 г. е разработена в условията на приемственост спрямо предходни общински екологични документи, стопански, финансови и други проучвания за територията на общината. При изготвянето на Плана за действие към ПООС е обърнато специално внимание на Общия устройствен план на община Ивайловград и Плана за интегрирано развитие на общината за периода за постигане на съвместимост с целите, проектите и дейностите по опазване на околната среда.

Общинската Програма за опазване на околната среда (ПООС) е разработена на основание чл. 79, ал. 1 и ал. 2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и се приема от Общинския съвет. Тя е необходима, за устойчиво решаване на екологичните проблеми на територията, запазване на доброто състояние на околната среда и формиране на адекватна политика на Общинска администрация Ивайловград за ефективно и целесъобразно използване на ресурсите. Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на Общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

Основните задачи, които се поставят с Програмата, са свързани с актуалните проблеми по опазване на средата, бъдещите инициативи за снижаване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на работен план, съдържащ схеми и организация на изпълнение, начини на финансиране, отговорни звена, методи за контрол, превантивни дейности и др. В ПООС се поставят и задачи за интегриране на икономическите и социалните цели с тези по опазването на околната среда при планираната общинските дейности и създаването на оптимална екологична обстановка с траен ефект за обществото.

Целите на програмата се свеждат до следното:

- Акцентиране върху най-важните екологични проблеми на общината;
- Сравняване и привеждане в унисон с националните и европейски приоритети;
- Обвързване на бъдещите проекти на общинска администрация и дейностите в програмата с националните, световни тенденции и стратегии по управление на околната среда;
- Създаване на организация за насочване на силите на общинските и държавни органи, частния и държавен бизнес, граждански сдружения, научни организации и гражданството към изпълнение на заложените в плана приоритетни мерки или за предотвратяване на нови замърсявания;

➤ Откриване на източници за финансиране (национални и международни програми, европейски фондове и др.).

Програмата се основава на следните основни принципи:

Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди”. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда, като се предотвратяват бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие. Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им.

Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта, представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- да причинява минимални изменения на околната среда,
- да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве,
- да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали,
- да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите,
- да се предотвратяват и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване.

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни данни не следва да бъде възприемана като основание за не предприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда, в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в тези на национално, регионално и местно равнище.

Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи, за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на „чисти технологии“ и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники“ в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики“ в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН.

Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

Потребителят плаща

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околна среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да й бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

В тази връзка, ПООС на община Ивайловград съдържат раздели, които са обособени по компоненти и фактори на околната среда и следват както разпоредбите на специалните закони по околна среда, така и другите национални планове и програми, които се приемат в отделните сектори, като въздух, води, почви, отпадъци, шум. Поставен е акцент върху използването в максимална степен на наличните и потенциални благоприятни възможности, оползотворяването на природните ресурси чрез неутрализиране на заплахите, които средата поставя:

- преустановяване замърсяването на водите и почвите - изграждане на

канализационни системи и съоръжения за пречистване на отпадъчните води;

- подобряване състоянието на екосистемите и биологичното разнообразие;
- развиване на екологосъобразно земеделие и отстраняване на факторите, водещи до деградация на почвите и влошаване на агротехническите им показатели;
- разширяване и усъвършенстване на системата за управление на отпадъците;
- намаляване замърсяването на атмосферния въздух и ограничаване на шумовите емисии.

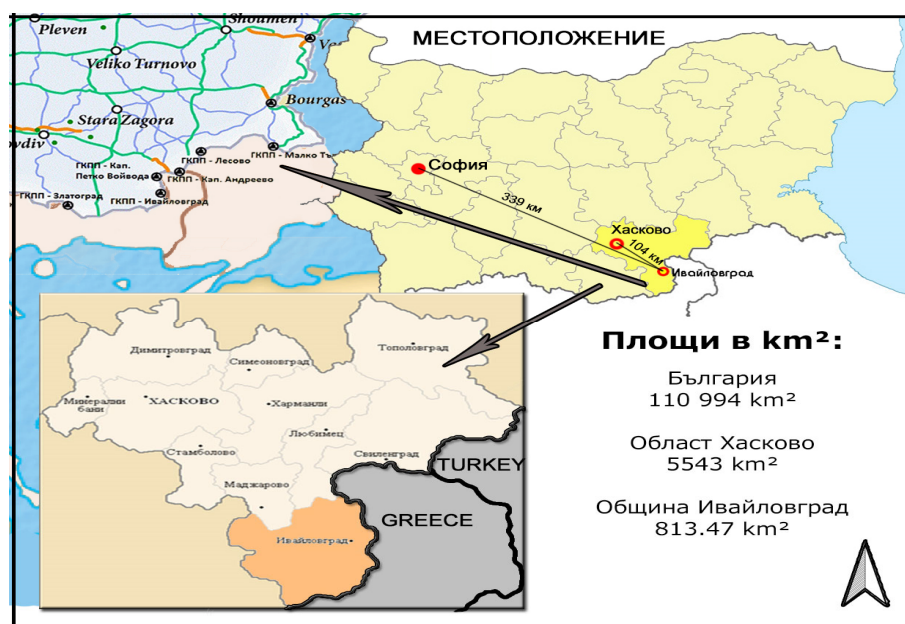
Програмата за опазване на околната среда на община Ивайловград 2023-2028 г. е документ с отворен статут, с възможност за периодично допълване, доразвиване и разширяване на обхвата, в съответствие с настъпилите промени в приоритетите на Община Ивайловград, в екологичното законодателство и в стратегическото развитие на държавата, засягащо общината.

Избраният подход за разработването на Програмата съответства на одобрените от Висшия експертен съвет на МОСВ методически указания. Основният използван инструментариум в разработката е стратегическото планиране, почиващо на социално-икономически, целеви, проблемен и SWOT анализи. ПООС поставя началото за решаване на екологичните проблеми, натрупани през последните години, чрез привличане на всички заинтересовани страни за участие с цел предприемане на действия за отстраняването им.

РАЗДЕЛ I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природно-географски фактори

1.1. Географска характеристика, местоположение и граници

Община Ивайловград се намира в най-югоизточната част на област Хасково. Граничи на север с общините Маджарово и Любимец, на запад с община Крумовград, област Кърджали, на изток и юг с Република Гърция. Разположена е на 47 км. от най-близкия голям град в Турция - Одрин и на 11 км от Кипринос в Гърция. Общината има площ 820 кв. км и по този показател е на трето място в областта. Населените места в рамките на общината са 51 на брой,

организиран в 18 кметства. Общински административен център е град Ивайловград, който има площ 4 561 ха и население от 3 739 жители. Градът се намира на около 104 км. от областния център град Хасково. Община Ивайловград има стратегическо местоположение в югоизточната част на района, като близостта с Гърция и Турция се явява сериозен стимул и потенциал за бъдещо развитие. Добрите транспортни връзки към съседните държави са важна предпоставка за развитие на икономическия, териториален и демографски потенциал на общината, за постигане на равномерно, балансирано развитие на общинската територия, а чрез нея и на България. Позиционирането на община Ивайловград по много показатели не е достатъчно благоприятно в геостратегически план (малък демографски потенциал, по-ниски нива на урбанизация, по-ниски темпове на социално-икономическо развитие, тенденция към значително намаляване на трудоспособното население), но подобрената ѝ свързаност, в съчетание със запазената природа и съхраненото културно наследство (материално и нематериално) представляват сериозен потенциал за жизнеността и развитието на общината в бъдеще.

1.2. Административно териториална характеристика

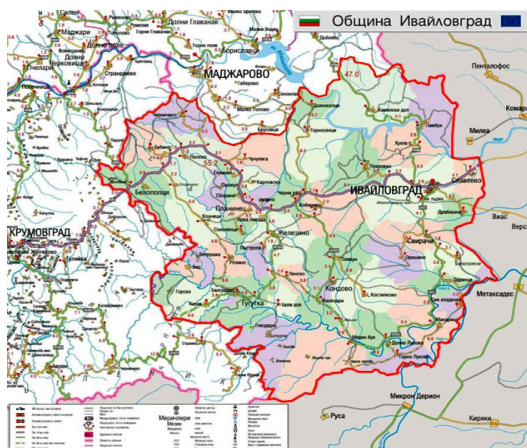
Данни за населението на общината са представени по-долу:

Таблица 1: Население на област Хасково и община Ивайловград за периода 2015-2022 г.

Област, община	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Област Хасково	236 383	233 415	231 276	228 141	247 571	245 212	207 839	207 439
Община Ивайловград	6 123	6 012	5 848	5 600	6 131	5 474	5 298	4 986

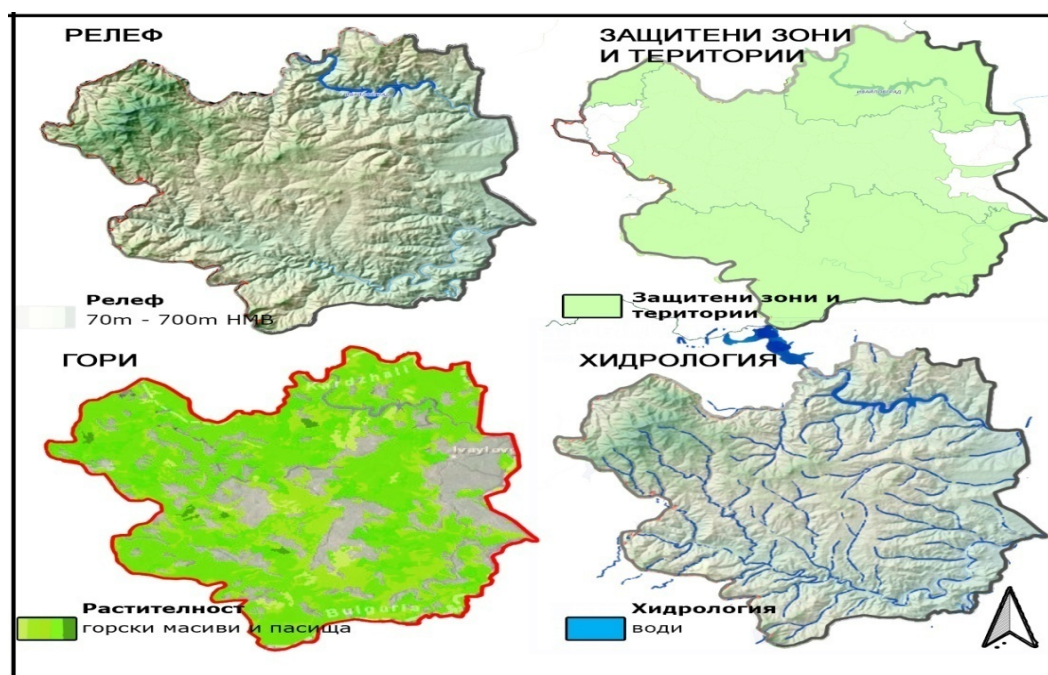
Източник: Национален статистически институт, 2021 г.

1.3. Релеф, поземлени и горски ресурси

Релеф

Релефът на общината е разнообразен, зает от ниските разклонения на Източнородопския рид, който е с надморска височина между 70 и 700 метра. Релефът се определя от плавните извивки на ниските родопски ридове, които се разливат в обширни долини. Средният наклон е 4.8.

Горски фонд

Горският фонд заема 523 160 дка (63,8 % от общата площ). Горите в района на общината са в преобладаващата си част държавна собственост. Държавно лесничество Ивайловград управлява горите на територията на община Ивайловград. Дърводобивът в община Ивайловград възлиза на 35 000 куб. м. плътна лежаща маса, в т.ч. 6000 куб. м. дърва за огрев на населението. Голяма част от дърводобива за изнася за пазара в Гърция.

1.4. Почва и полезни изкопаеми

Според „Почвено-географското райониране на България“ (по Нинов, 1997) територията на Община Ивайловград се намира в Средиземноморската почвена област и по конкретно в Източнородопско-Сакарската провинция. Тя се характеризира с доминирането на плитки почви (Leptosols) – ранкери с литосоли, на ранкери с канеленовидни лесивирани (chromic, LVx) почви. Уникални тук са червените канеленовидни лесивирани почви (ferric, LVf), андосолите (Andosols) и планосолите (Planosols), площите на които са ограничени. Почвите на провинцията са предимно от IV бонитетна група – лоши. Проблем за опазване на почвите е ерозията. Почвената покривка на територията на общината е представена главно от три основни вида почви: канелените горски почви – те заемат предпланинските части на Източните Родопи и се характеризират с високо съдържание на глина (до 30%), притежават глинест хоризонт; Излужени и слабоизлужени черноземни смолници - в речните долини; Плитки почви – те се развиват върху твърди скали, които бавно изветрят и се характеризират с протичането на ерозионни процеси. Орографските условия, съчетани с характерния за тях почвен фонд на общината в комплекс с хидроклиматичните условия, предлагат много добри възможности за развитие на някои земеделски отрасли. Съществуват добри условия за отглеждането на технически култури.

1.5 Климат

Климатът на района е континентално-средиземноморски. Режимът както на валежите, така и на речния отток е типично средиземноморски с ясно изразен есенно-зимен максимум на

валежите. Районът е засушлив през топлото полугодие. Средногодишната сума на валежите за станция Ивайловград е 711 mm. Средната годишна температура на въздуха е около 12.8°C. Основните ветрове са от северната посока – север и североизток. Южните и югоизточни ветрове по долините на реките Арда и Бяла донасят средиземноморско влияние. Средният брой на дните със снежна покривка е 23, която започва да се задържа от края на месец декември и продължава до началото на месец март.

1.6 Води и хидрографска мрежа

Водните ресурси на община Ивайловград се формират главно за сметка на оттока на реките Арда, Бяла река, Луда река и Атеренска река и техните притоци, както и намиращия се на територията на общината язовир „Ивайловград. В северната част на общината протича част от долното течение на река Арда. При село Ламбух на нея е изградена преградната стена на големия язовир Ивайловград, като в пределите на общината попада неговата „долна“ тясна част, заемаща цялото протежение на „удавения“ от водите на язовира „Камилдолски пролом“ на река Арда.

През източната част на общината протича Атеренска река (35 km, на българска територия 20 km, десен приток на р. Арда) с горното и част от средното си течение.

В най-югоизточната част на общината на протежение от 20,2 km, от които 14,7 km по границата с Република Гърция протича част от средното течение на Луда река (десен приток на р. Марица в Гърция). Нейният най-голям приток е Бяла река (69,6 km). Тя извира под името Коджадере на 660 m н.в. от рида Мъгленик, на 2,2 km южно от село Черничево, община Крумовград.

2. Социално икономически фактори

2.1. Демографски и социални характеристики

Към 31.12.2020 г. населението на община Ивайловград възлиза на 5 474 д. и заема дял от 2,5% от населението на област Хасково (245 212 д.). В основата на намалението на населението е отрицателният естествен прираст и миграционно движение на населението, особено на хора в млада репродуктивна възраст.

В разпределението на населението на общинско ниво съществува осезаем дисбаланс между общинския център гр. Ивайловград и останалите населени места. Град Ивайловград е населеното място с най-голяма концентрация на население в общината – 3 102 д.

Таблица 2: Население на община Ивайловград за 2022 г. по населени места

Община Ивайловград	4986
Гр.Ивайловград	2836
с. Белополци	254
с. Белополяне	66
с. Ботурче	4
с. Брусино	8
с. Бубино	8
с. Бялградец	46
с. Ветрушка	1
с. Вис	6
с. Глумово	17

с. Гнездаре	0
с. Горно Луково	0
с. Горноселци	15
с. Горско	0
с. Гугутка	105
с. Долно Луково	51
с. Долноселци	1
с. Драбишна	73
с. Железари	24
с. Железино	283
с. Казак	26
16 Камилски дол	44
с. Карловско	3
с. Кобилино	105
с. Кондово	93
с. Конници	76
с. Костилково	3
с. Ламбух	22
с. Ленско	13
с. Мандрица	48
с. Меден бук	51
с. Нова ливада	14
с. Одринци	2
с. Орешино	34
с. Пашкул	7
с. Планинец	55
с. Плевун	133
с. Покрован	66
с. Попско	36
с. Пъстроок	51
с. Розино	48
с. Сборино	0
с. Свирачи	236
с. Сив кладенец	4
с. Славеево	191
с. Соколенци	5
с. Хухла	28
с. Черни рид	40
с. Черничино	10
с. Чучулига	15

Източник: Национален статистически институт, 2022 г.

Както се вижда от Таблица 2, най-голям е броят на населението в гр. Ивайловград – 3102 д., следван от с. Белополци, с. Свирачи и Железино. С най-малък брой население са селата

Ботурче, Брусино, Вис, Гнездаре, Горно Луково, Долноселци, Конници, Пашкул, Соколенци, а села, в които няма хора, са Бели дол, Ветрушка и Карловско.

Община Ивайловград е белязана от все по обхватната тенденция към намаляване на населението и на територията вече има обезлюдени села. Малките населени места в общината са заселени предимно със застаряващо население, докато в общинския център гр. Ивайловград е концентрирано младо активно население.

Таблица 3. Възрастова структура на населението на община Ивайловград за периода 2015 г. - 2022 г.

Показател/Година	2015 г	2016 г	2017 г.	2018 г	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г
Население - общо	6 123	6 012	5 848	5692	5600	5474	5298	4986
мъже	3 064	3 022	2 925	2835	2797	2 736	2636	2693
жени	3 059	2 990	2 923	2857	2803	2 738	2662	2 738
Под трудоспособна възраст	760	742	724	714	700	696	659	568
Мъже	369	368	352	353	351	344	316	281
Жени	391	374	372	361	349	352	343	287
В трудоспособна възраст	3 552	3 472	3 316	3216	3134	3035	2932	2693
Мъже	1 964	1 933	1 851	1788	1740	1689	1643	1495
Жени	1 588	1 539	1 465	1428	1394	1346	1289	1198
Над трудоспособна възраст	1 811	1 798	1 808	1762	1766	1743	1707	1725
Мъже	731	721	722	694	706	703	677	678
Жени	1 080	1 077	1 086	1068	1060	1040	1030	1047

Източник: Национален статистически институт

Данните от таблицата показват, че по отношение на възрастовата структура на населението през периода 2015-2022 г. се наблюдават следните тенденции:

- Населението в под трудоспособна възраст намалява с 64 д. (0,4%) за 2022 г. (568 д.) спрямо 2015 г. (760 д.). и съставлява 12,4% от общото население на общината;
- Населението в трудоспособна възраст намалява с 517 д. (10,2%) за 2022 г. (3 035 д.) спрямо 2015 г. (3552 д.) и съставлява 56,7% от общото население на общината;
- Населението в над трудоспособна възраст намалява с 68 д. (0,5%) за 2022 г. (1 743 д.) спрямо 2015 г. (1 811 д.) и съставлява 30,9% от общото население на общината.

През разглеждания период данните от НСИ показват, че мъжете заемат по-малък дял спрямо жените в групата в под трудоспособна и трудоспособна възраст за периода 2015-2022 г.; докато при населението в над трудоспособна възраст жените имат превес през целия разглеждан период 2015-2022 г. Както се вижда от данните, населението в над трудоспособна възраст е повече от населението в трудоспособна, което показва, че възрастовата структура е регресивен тип, т.е. поколението на прародителите превишава поколението на децата и това представлява заплаха в бъдеще за формиране на трудоспособния контингент на общината. Броят на населението в общината се обуславя и от факторите естествен и механичен прираст на населението.

Таблица:4 Естествено движение на населението по област, община и пол за периода 2015-2022 г.

Година	Област/ Община	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
		всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени

2015	Област Хасково	2 164	1 103	1 061	4 034	2 069	1 965	-1 870	-966	-904
	Община Ивайловград	49	26	23	114	49	65	-65	-23	-42
2016	Област Хасково	2 033	1 025	1 008	3 849	2 035	1 814	-1 816	-1 010	-806
	Община Ивайловград	44	26	18	102	56	46	-58	-30	-28
2017	Област Хасково	2 027	1 030	997	3 957	2 093	1 864	-1 930	-1 063	-867
	Община Ивайловград	53	23	30	122	72	50	-69	-49	-20
2018	Област Хасково	1819	916	903	3771	2001	1770	-1952	-1085	-867
	Община Ивайловград	35	19	16	138	80	58	-103	-61	-42
2019	Област Хасково	1825	952	873	3787	1978	1809	-1962	-1026	-936
	Община Ивайловград	43	28	15	113	49	64	-70	-21	-49
2020	Област Хасково	1670	857	813	4420	2340	2080	-2750	-1483	-1267
	Община Ивайловград	34	16	18	127	64	63	-93	-48	-45
2021	Област Хасково	1678	785	893	5122	2440	2682	-2801	-643	-3444
	Община Ивайловград	32	15	17	172	89	83	-140	-78	-62
2022	Област Хасково	1627	841	8786	4237	2228	2009	-2610	-1387	-1223
	Община Ивайловград	30	20	10	135	72	63	-105	-52	-53

Източник: Национален статистически институт

От данните в Таблица 4 могат да се направят следните изводи по отношение на естественото движение на населението в община Ивайловград през периода 2015-2022 г.: *Раждаемостта* се характеризира с отрицателна тенденция на намаление през периода 2015-2022 г., а през 2019 г. се наблюдава положителна тенденция за увеличение на раждаемостта. Значение за намалението на раждаемостта оказва намалението на броя на жените във фертилна възраст, което се влияе от навлизането на по-малък брой момичета в тази група и втората причина за по-ниската раждаемост се дължи на изселването на жени във фертилна възраст. *Смъртността* има колебливи стойности, като най-ниска е съответно през 2016 г., а най-високата ѝ стойност е отчетена през 2018 г. През целия разглеждан период смъртността бележи по-високи стойности спрямо раждаемостта, поради тази причина и *естественият прираст* в община Ивайловград за периода 2015-2022 г. се характеризира с отрицателни стойности.

Таблица 5: Механично движение на населението в община Ивайловград за периода 2015- 2022 г.

Година	Заселени	Изселени	Механичен прираст
2015	365	183	182
2016	83	136	-53
2017	77	172	-95
2018	113	166	-53
2019	197	219	-22
2020	126	159	-33
2021	179	215	-36
2022	132	161	-29

Източник: Национален статистически институт

За периода 2015-2022 г. се наблюдава тенденция на намаляне на броя на заселилите се в община Ивайловград от 365 д. през 2015 г., до 77 д. през 2017 г. През 2017 г. се наблюдава тенденция за намаление на броя на заселилите се лица с 288 д. или със 79% спрямо 2015 г. Наблюдава се и нарастване на броя на изселените лица през 2019 г. с 219 д. или със 105% спрямо 2015 г. Трябва да се отбележи негативната тенденция по отношение на изселването на предимно млади хора в репродуктивна възраст. Прегледът на данните за общината дава една картина, която е повлияна от общия брой население и възрастовата му структура.

2.2 Икономическо развитие

Община Ивайловград е традиционно селскостопанска община.

2.2.1 Промислеността е представена от отраслите на леката и добивната промишленост, транспорта, складовата дейност и строителството. Добре е развито и производството на хляб и тестени закуски.

Винопроизводството е представено от две фирми, които се стремят към затваряне на цикъла „Лозарство - винопроизводство - винен и агро туризъм“. С по-голямо значение в икономически аспект са източниците на нерудни изкопаеми.

На територията на община Ивайловград се намират доказани запаси на изключително ценни находища на скално- облицовачни и инертни материали - гнайс, мрамор, туфи, варовик. Отдалечеността на общината от вътрешността на страната води до големи транспортни разходи, което оскъпява продукцията, а това води до намаляване на търсенето.

2.2.2 Земеделието, като „натурално стопанство“, е основен източник на доходи в селата на общината, което осигурява основно препитанието на местното население, без да създава сериозни излишъци за пазара.

2.2.3 Туризмът е важен сектор, който се развива с бързи темпове през последните години. Със забележителното си археологическо и културно наследство, фолклор и етнография, изключително богатото биологично разнообразие, историческите забележителности, общината има отлични предпоставки за развитие на културен, религиозен, воден, еко и ловен туризъм.

В структурата на икономически активното население, като отделна категория се отчитат и наблюдават безработните лица. Статистиката за броя и структурата на безработните е динамична във времето. За 2016 г. безработицата в общината е 21.1 %, след което се наблюдава понижаване до 6.1 % през 2019 г., а за 2020 г. се повишава до 12,1%. Съответно може да се каже, че най-висок е дялът на безработните на хора над 55 г. и на лица с по-ниско от основното образование.

Като цяло трудовият пазар в община Ивайловград не е динамичен и има ограничени възможности по отношение предлагането на трудова заетост.

3. Анализ по компоненти на околната среда

3.1. Атмосферен въздух

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – “Въздух”. За община Ивайловград пунктовете са подвижни, обслужвани от мобилната станция за контрол на качеството на атмосферния въздух.

По класификация (съгласно Приложение №1 към чл. 10, ал. 3 и 4 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) пунктовете за мониторинг биват:

1. Транспортно – ориентирани (Т) пунктове за мониторинг са тези, при които броят на МПС, преминаващи в кръг с радиус 50 м, е не по-малък от 2500 превозни средства на денонощие.
2. Промислено – ориентирани (П) пунктове за мониторинг са тези, при които има преобладаващо влияние на емисии от производствени и други дейности.
3. Градски фонові пунктове за мониторинг (ГФ) са тези които са разположени в застроената част на град, които не отговарят на критериите по т.2.
4. Извънградски фонові пунктове за мониторинг (ИФ) са разположените на 3-10 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.
5. Регионални пунктове за мониторинг (Р) са разположените на 10-50 км от град, които не отговарят на критериите по т. 2 и 3.
6. Отдалечени пунктове за мониторинг (О) са разположените на повече от 50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

Съгласно районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (чл. 30, ал. 1 от Наредба № 7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) Община Ивайловград попада в "райони", в които нивата на един или няколко замърсителя са между съответните горни и долни оценъчни прагове.

На територията на общината не са регистрирани наднормени количества на вредни емисии в атмосферата. Тук липсват големи промишлени предприятия, замърсители на околната среда. Замърсяването на атмосферния въздух от транспорта е свързано с лошото състояние на моторните превозни средства, качеството на използваните горива, организацията на движение, състоянието на улиците и пътищата. Този вид замърсяване на въздуха заема все по-голямо място в общото замърсяване, поради увеличаване на броя на автомобилите, дългия срок на експлоатацията им, лошата материално-техническа база за поддържането им.

Замърсяване на въздуха от строителни дейности е главно от прах и твърди частици. Практически то не оказва съществено влияние за състоянието на атмосферния въздух в общината.

Комунално-битовите дейности са едни от основните дейности, замърсяващи въздуха в общината. Основното замърсяване е през отоплителния сезон и е причинено от използването на лошокачествени твърди и течни горива.

Контролът на състоянието на атмосферния въздух се извършва ежегодно от станция за фонов мониторинг на РИОСВ-Хасково. Наблюдаваните показатели за качеството на атмосферния въздух са: серен диоксид, азотен диоксид, оловни аерозоли, прах, сероводород.

Дейността на Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух се регламентира със Заповед на Министъра на околната среда и водите в т.ч. брой, вид на пунктовете, контролирани атмосферни замърсители, методи и средства за измерване.

Националната система за мониторинг на околната среда извършва оценка на качеството на атмосферния въздух (КАВ) върху територията на страната, разделена на 6 Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух.

Мобилна автомобилна станция за контрол качеството на атмосферния въздух към Изпълнителна агенция по околна среда ще следи за чистотата на въздуха в община Ивайловград периодично веднъж на сезон.

Параметрите, които ще бъдат наблюдавани, са температура, влажност, слънцегреене, посока и сила на вятъра, серни и азотни окиси, въглероден оксид, метани, фини прахови частици, сероводород, озон, амоняк. Анализът на получените резултати ще послужи за определяне на мерките, които трябва да бъдат предприети с цел осигуряване на здравословна жизнена среда в общината.

В резултат на прилагането на екологичното законодателство по отношение на източниците на замърсяване на атмосферния въздух в периода от 2010-2012 г. е налице значително намаляване на нивата на емисиите на финни прахови частици. Мерките, които общинското ръководство предприема за намаляване на замърсяването на въздуха са концентрирани както в центъра на общината, така и в останалата част, те са свързани преди всичко с опазване на чистотата на града и благоустройството, градския транспорт, градоустройството и контрол по замърсяването.

Изводи:

В община Ивайловград не са констатирани превишения на нормите за КАВ, поради което не се предвиждат чести планови контролни измервания с мобилна станция. Общината се характеризира с добро качество на атмосферния въздух. Няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. В общината няма съществени промишлени източници на вредни емисии във въздуха.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите, свързани с използването на течни и твърди горива, които се характеризират с високо съдържание на сяра.

За намаляване на количеството енергия за отопление е необходимо да се стимулират технологии, намаляващи топлинните загуби, изпълнението на саниращи мероприятия - топлоизолации и подмяна на дограми с нисък коефициент на топлопроводимост и използването на алтернативни източници на енергия - напр. слънчева енергия, за което климатичните дадености в общината са изключително благоприятни.

3.2. Води

Водните ресурси на община Ивайловград се формират главно за сметка на оттока на реките Арда, Бяла река, Луда река и Атеренска река и техните притоци, както и намиращия се на територията на общината язовир „Ивайловград. В северната част на общината протича част от долното течение на река Арда. При село Ламбух на нея е изградена преградната стена на големия язовир Ивайловград, като в пределите на общината попада неговата „долна“ тясна част, заемаща цялото протежение на „удавения“ от водите на язовира „Камилдолски пролом“ на река Арда.

През източната част на общината протича Атеренска река (35 km, на българска територия 20 km, десен приток на р. Арда) с горното и част от средното си течение.

В най-югоизточната част на общината на протежение от 20,2 km, от които 14,7 km по границата с Република Гърция протича част от средното течение на Луда река (десен приток на р. Марица в Гърция). Нейният най-голям приток е Бяла река (69,6 km). Тя извира под името Коджадере на 660 m н.в. от рида Мъгленик, на 2,2 km южно от село Черничево, община Крумовград.

Оценката за състоянието на водните тела (повърхностни и подземни) е част от Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) и се актуализира на всеки шест години. В ПУРБ 2016-2021г., за Източнобеломорския район е изготвена оценка за състоянието на повърхностните и подземни водни тела на база данните от мониторинга през периода 2010- 2014 г. Допълнително Басейнова дирекция “Източнобеломорски район” изготвя междинни оценки за състоянието на водните тела и ежегодни доклади за състоянието на водите, включващи анализ на резултатите от мониторинга през предходните години. Мониторингът бива контролен и оперативен.

Съгласно чл. 169, ал. 2 от Закона за водите, мониторингът на водите и на зоните за защита на водите осигурява съгласуван и изчерпателен преглед на състоянието на водите във всеки район за басейново управление. Мониторингът се извършва по одобрени от Министъра на околната среда и водите програми, разработени от басейновите дирекции в съответствие със спецификата на водните тела и техните характеристики.

Комунално-битови дейности са основна причина за замърсяването на водите в общината. Поради липсата на пречиствателни станции за отпадъчни води в населените места, всички отпадъчни води от бита попадат в реките, водоемите или деретата.

Ядрото на общината – гр. Ивайловград, няма пречиствателна станция за отпадни води. В населените места отпадните води се заустват без пречистване – директно в реките. Проблемът ще се реши с изграждането на ПСОВ в Ивайловград и модулни пречиствателни станции в избрани селища с по-голямо население. За опазване и подобряване на количествените и качествените показатели на питейните водоизточници е необходимо възстановяване санитарно-охранителните зони и спазването на определения режим в границите на отделните им пояси.

Водопроводната мрежа в община Ивайловград е морално остаряла, изпълнена предимно от етернитови и стоманени тръби. Това води до чести аварии, неритмично подаване към консуматорите, течове и голям процент загуби на питейна вода. Ежегодно се извършва реконструкция на водопреносната мрежа, като подмяната на старите тръби с полиетиленови започва от магистралните водопроводи на населените места.

През изминалия период за голяма част от водоизточниците са проведени процедури и са получени разрешителни за водоползване, съгласно изискванията на нормативната уредба – Закона за водите и наредбите към него.

Изводи:

Повърхностните и подземни води на територията на община Ивайловград, като цяло са с добро качество. Проблемите са свързани главно с количеството и пречистването на питейните води, липсата на канализационна мрежа и пречиствателни станции за отпадни води в населени места на общината. Водопреносната мрежа също е остаряла, амортизирана и загубите на вода са значителни. Необходимо е да се предвидят мерки за подобряване на цялостната инфраструктура в общината, с акцент върху подобряване на ВиКинфраструктура. Незадоволителното състояние и нарушаване на речните легла от хидроморфологични

изменения поражат необходимост от корекция на реките и деретата за превенция от природни бедствия и ограничаване вредното въздействие на водите.

Съществуват много нерешени проблеми при управлението и опазването на водите, свързани с остаряла и амортизирана техника и съоръжения, ограничени финансови възможности, заустване на неперечистени отпадъчни води във водоприемниците и други.

3.3. Земи и почви

Според „Почвено-географското райониране на България“ (по Нинов, 1997) територията на Община Ивайловград се намира в Средиземноморската почвена област и по конкретно в Източнородопско-Сакарската провинция. Тя се характеризира с доминирането на плитки почви (Leptosols) – ранкери с литосоли, на ранкери с канеленовидни лесивирани (chromic, LVx) почви. Уникални тук са червените канеленовидни лесивирани почви (ferric, LVf), андосолите (Andosols) и планосоли (Planosols), площите на които са ограничени. Почвите на провинцията са предимно от IV бонитетна група – лоши. Проблем за опазване на почвите е ерозията. Почвената покривка на територията на общината е представена главно от три основни вида почви: канелените горски почви – те заемат предпланинските части на Източните Родопи и се характеризират с високо съдържание на глина (до 30%), притежават глинест хоризонт; Излужени и слабоизлужени черноземни смолници - в речните долини; Плитки почви – те се развиват върху твърди скали, които бавно изветрят и се характеризират с протичането на ерозионни процеси. Орографските условия, съчетани с характерния за тях почвен фонд на общината в комплекс с хидроклиматичните условия, предлагат много добри възможности за развитие на някои земеделски отрасли. Съществуват добри условия за отглеждането на технически култури.

На територията на община Ивайловград ерозионните процеси имат ограничен характер, но климатът на района, и релефът в някои части на общината могат да създадат благоприятни условия за развитието на ерозията при неконтролни сечи и безразборна паша. Силните засушавания, съчетани с внезапни и обилни дъждове, могат да предизвикат развитие на ерозионните процеси там, където човешката дейност е създавала подходящи за това условия.

Нарушените терени имат локален характер и се дължат основно на - ветрова и водна ерозия, която е сериозен проблем, от който потенциално са застрашени около 3/4 от площите в планинските и хълмисти южни и северни части.

Делът на водната ерозия е по-значителен от този на ветровата. На водна ерозия са подложени всички обработваеми земи с наклон над 6 градуса в хълмистите части.

Съществена причина за нарушения на терена е антропогенната дейност, изразяваща се в нарушения на релефа от добивни дейности и изграждането на инфраструктурни обекти (пътища, външни ВиК мрежи) и др., но те имат локален характер. Свлачищата са също с локален характер.

Изводи:

Почвите са ограничен и практически невъзстановим природен ресурс и е необходимо опазването им да е приоритет на всеки. Само с общи усилия и действия на всички компетентни органи ще се постигнат положителни резултати относно трайното намаляване и/или предотвратяване на дейностите и процесите, водещи до вредни изменения на почвата. Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на стърнища; образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Потенциални източници причиняващи замърсяване на почвите са: промишлеността; транспорта; отпадъците; химическите средства, „пренесени“ чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфилтрацията

на замърсени с вредности води; химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове), строителни и др. дейности в самите населени места.

3.4. Зелена система и биоразнообразие

3.4.1. Защитени зони и биоразнообразие

Общоевропейската мрежа „Натура 2000“ е съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Местата, попадащи в екологичната мрежа се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за местообитанията) и Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците).

Екомрежата е създадена през 1992 г. чрез приемането на Директивата за местообитанията, която заедно с Директивата за птиците представлява крайъгълният камък на политиката за опазване на природата в Европа. Тя е важен елемент от изпълнението на постия ангажимент от държавните и правителствените ръководители в Европа по време на срещата им на високо равнище в Гьотеборг през 2001 г. за „спиране на загубата на биологичното разнообразие до 2010 година“.

Целта на мрежата „Натура 2000“ е да се опазват и управляват уязвими видове и местообитания в тяхната естествена област на разпространение в Европа, без оглед на национални или политически граници. „Натура 2000“ не е просто система от строго охранявани природни резервати. Тъй като тя е неразделна част от общия пейзаж, важно е обектите да продължават да се управляват по начин, който отчита присъствието на уязвими местообитания и видове.

Към 2020 г. националната мрежа от защитени зони включва: 120 защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 23.1% от територията на България; 234 защитени зони за опазване на природни местообитания, покриващи 30,3% от територията на България. Община Ивайловград е общината в цялата област, а и в целия Южен централен район с най-голям процент защитени територии, което трябва да се вземе под внимание при бъдещото развитие на общината. В Източните Родопи има 7 защитени зони по Натура 2000 . Това означава, че повече от 56% от българската част на Източните Родопи е под европейска защита. Община Ивайловград е изцяло в защитена зона по Натура 2000 хабитати, а южните ѝ части попадат в защитени зони по Натура 2000 - птици. Защитени зони и местности в общината са:

-защитени територии:

- ЗМ „Дупката“ – защитена местност с обща площ от 6.5 хектара;
- ЗМ „Ликана“ за опазване на находище на орхидеята Дремников главопрашник,
- ЗМ „Меандрите на бяла река“ за опазване на местообитания и популации на затинени и застрашени от изчезване видове растения и животни,
- ЗМ „Хамбар дере“ в землището на с. Казак и с. Бял градец с обща площ от 101.1 ха. За опазване естествени горски формации и ксерофитни дъбови гори, местообитания и популация на защитени редки видове риби, земноводни, влечугги и бозайници,
- ПЗ „Находище на градински чай“ в с. Горноселци край р. „Марешница“ с обща площ 10 ха

- ПЗ „Находище на градински” чай до р. „Луда река
- ПЗ „Находище на божур” - района на язовир Ивайловград, с. Хухла защитен вид с обща площ 0.5 ха.
- ПЗ „Находище на божур – земл. Железино
- ПЗ „Пещера”, местност Коджа кае, земл. Белополяне,
- ЗМ „Находище на триделнолистен ериолобус Ливадите”, земл. Белополяне,
- ЗМ „Находище на триделнолистен ериолобус Даневата чешма”, земл. Белополяне.

- защитени зони:

- Защитена зона „Бяла река“ BG0002019;
- Защитена зона „Мост Арда“ BG0002071;
- Защитена зона „Язовир Ивайловград“ BG0002106;
- Защитена зона „Родопи Източни“ BG0001032,
- Защитена зона „Крумовица“ BG0002012,
- Защитена зона „Студен кладенец“ BG0002013,
- Защитена зона „Маджарово“ BG0002014,

3.4.2. Флора и фауна

В миналото растителната покривка е била представена от ксеротермни горски фитоценози от формациите на космат и виргилиев дъб, благун и цер. Първична за Източните Родопи и община Ивайловград е горската растителност. Общината е богата на вековни иглолистни и широколистни гори и затова специфична особеност за общината е дърводобивът. Разпространени са остатъчни гори, съставени почти само от космат и виргилиев дъб, източен чинар, черен бор, благун, цер, мъждрян, габър и бук, храсталаци от драка и тревни екосистеми от белизма, садина, луковична ливадина. По-рядко са разпространени кедри, шестил, бреза и други. Най-големи площи са заети от дъбовите гори. Срещат се 7 вида дъб, които изграждат чисти и смесени гори. Буковите гори, играещи съществена роля за снежната покривка през зимата и регулирането на водния режим, са запазени по долините на Арда и Бяла река. Тук се срещат и средиземноморски съобщества, доминирани от вечнозелената грипа, зеленика и др. Източните Родопи са един от регионите на страната с най-голямо биологично разнообразие. В Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие те са определени като място за приоритетно опазване в България. Особен интерес за учени и природозащитници, за специализирания познавателен и еко-туризъм представляват 1700 растения, в това число 15 защитени вида орхидеи в защитените природни територии – близкия до града Био-резерват „Дупката“ и защитената местност „Ликан чешма“ по пътя за село Свирачи. Фауната е представена от сърна, дива свиня, дива котка, чакал, лисица и всички видове грабливи птици.

Община Ивайловград съвместно с РИОСВ гр. Хасково и други обществени организации трябва да организира контрола при добиване на лечебните растения, съгласно чл. 50 ал. 4 от Закона за лечебните растения на територията на горското стопанство. Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от лечебни растения.

3.4.3. Зелена система

Зелената система е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места, чрез поддържане на екологична, рекреативна, естетическа и защитно-мелиоративна функции. Тя играе важна роля за градската околна среда, санитарно-хигиенните условия на живеене и свързания с това здравен статус на населението.

Зелената система включва следните категории зелени площи:

- Обществени паркове и градини;
- Специализирани паркове и градини;
- Санитарно-защитни озеленяване;
- Транспортно озеленяване;
- Озеленяване за ограничени ползване;

Те имат следните по-важни социални и екологични функции: рекреационни (задоволяват потребностите от спорт и отдиш; естетически и ландшафтно-естетически; биоклиматични – приток на свеж чист въздух от крайградските зони, подобряване на микроклиматичните характеристики на средата; мелиоративни – преразпределение на повърхностния и подземен отток на водите; екологични – предотвратяване миграцията на замърсителите от урбанистичните дейности и транспорта, продуцират кислород, поглъщат част от вредните газове и праха, блокират миграцията на тежките метали (от транспорта и промишлеността) в почвата и околната среда.

Местата за отдиш и зелена система включват градинки и паркове в общинския център и кметствата, които са приоритетно оформени пред сградите с обществено предназначение. Зелените структури в санитарно-защитното озеленяване са с основно екологично предназначение – ветрозащитни пояси, озеленени крайречни сервитути, озеленени дерета и оврази, санитарно-защитни пояси, транспортно озеленяване.

Деретата и овразите на територията на община Ивайловград в голямата си част са обраснали с естествена местна влаголюбива растителност. Санитарно-защитни пояси има на определени места в общината, покрай по главните пътища. Транспортното озеленяване включва зелената и уличните дървета по протежението на главните и второстепенни улици. Нормативно озеленяването на урбанизираните територии се определя в Закона за устройство на територията, Закона за опазване на околната среда, Наредба № 7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони на Министерството на регионалното развитие и благоустройството. На местно ниво има действаща Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Ивайловград, приета с решение № 63/29.06.2020 год. на Общински съвет – Ивайловград.

Основа на зелената система са озеленените площи, предназначени за широко обществено ползване – паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и лесопаркове, представляващи публична собственост. Допълващи зелената система са озеленените площи за ограничено обществено ползване в имотите за жилищни, вилни, обществени, производствени, спортни сгради, както и озеленените площи с друго специфично предназначение – гробищни паркове и защитни насаждения. Системата на зелените площи в населеното място представлява взаимно съгласувано разполагане на различните видове зелени и свободни площи с цел да се осигурят най-благоприятни хигиенни условия, декоративни ефекти и създаване на условия за отдиш на населението.

Зелената система включва следните структурни елементи: тревни площи, декоративна растителност, алеи, площадки и архитектурни декоративни елементи и съоръжения. Озеленяването влияе на температурата, относителната влажност, скоростта на движение на въздуха; върху подобряване на химичния състав на въздуха, намаляване на праха в него, както и на намаляването на шума в градската среда.

Озеленените площи за широко обществено ползване и площите със специфично предназначение са публична собственост на държавата и общините.

Зелените системи и озеленените площи се устройват в съответствие с одобрените общи и подробни устройствени планове на урбанизираните територии и подробни устройствени планове за парковете и градините, като се спазват правилата и нормативите в наредбата.

Зелените площи на територията на гр. Ивайловград възлизат на 21 401 кв. м. Поддържането на зелените площи се осъществява от служители по озеленяване към Дейност "Чистота и благоустройство" към ОП „Спектър“. Към настоящия момент централен градски парк и зелените площи в централната част и извън нея са в много добро състояние. Като се добавят зелените крайградски зони се достига нормата, съгласно Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, нормативите за площта на обществените озеленени площи за широко и специфично ползване (12 м² / жител) за градове от малък тип, какъвто е гр. Ивайловград.

4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда

4.1. Отпадъци

4.1.1. Генерирани битови отпадъци

Един от основните фактори, оказващи въздействие върху качеството на околната среда са отпадъците. Нарастващото им количество крие рискове от замърсяване на въздуха, водите, почвите и застрашава човешкото здраве и живот. Образуваните от жизнената дейност на хората, производството и търговията различни видове отпадъци, налагат предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците, като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Закона за управление на отпадъците /ЗУО/ разделя отпадъците по видове, както следва:

- битови;
- производствени;
- опасни;
- строителни;
- биоразградими;
- масово разпространени.

Общинските власти играят важна роля в изпълнението на политиката по отношение опазване на околната среда, подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци, чрез сключването на договори и в това отношение основните им функции включват:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистване на уличните платна, тротоарите, площадките, алеите и поддържане на зелените площи и други територии предназначени за обществено ползване;
- избора на площадки, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци, чрез включването в регионална система;
- разделно събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки, чрез организация по оползотворяване;

- организирането и прилагане на системата за разделно събиране и съхранение на излезли от употреба моторни превозни средства с фирми получили разрешение от МОСВ;
- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаване на незаконни сметища, чрез контрол от длъжностни лица;
- определяне на места за поставяне на негодни за употреба батерии.

Битови отпадъци

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО **битови отпадъци** са „отпадъците от домакинствата” и „подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкият живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Ивайловград, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
- Промислените предприятия;
- Търговски и обслужващи обекти

В община Ивайловград има добре изградена и функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване. *Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20 03 01.*

На територията на община Ивайловград с организирано сметосъбиране и сметоизвозване са: гр. Ивайловград, селата Славеево, Свирачи, Драбишна, Хухла, Камилски дол, Плевун, Гугутка, Кобирино, Бял градец НЕК – Язовирни каскади и НЕК – Язовирна стена. Ивайловград е с организирано ръчно метене и почистване на тротоарите и на обществените места. Услугите се предоставят от общинско предприятие „Спектр“ Ивайловград и извозват до РЦУО, с Вишеград, общ. Кърджали от външна фирма, с която Община Ивайловград има сключен договор.

Регионалният център за управление на отпадъците - гр. Кърджали функционира от месец август 2016 г., като на 10.08.2016 г. е издадено разрешение за ползване на първия етап от регионалния център. Центърът обслужва 8 общини - Ардино, Черноочене, Джебел, Ивайловград, Кирково, Крумовград, Кърджали и Момчилград с население 170 114 души; В общината не е реализиран и подготвян проект за осигуряване на домакинствата с домашни компостери и с оглед на изградената компостираща инсталация на регионалното депо към момента не се предвижда реализация на такъв проект. Тъй като в община Ивайловград няма населено място с население над 10 000 жители не е необходимо да се осигурява площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани битови отпадъци от населението. Към настоящия момент такава не е изградена.

Общината е осигурена с едно транспортно средство и съдове за отпадъци и е необходимо да се предвиди закупуване на собствено транспортно средство и подмяна на амортизираните съдове за събиране на отпадъци. Разположението на съдовете по населени места е в съответствие с броя и нуждите на населението и не се налага промяна в разпределението им към момента.

Дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на община Ивайловград се извършват от Общинско звено “Чистота и благоустройство” към ОП „Спектър“.

Общинското предприятие отговаря за:

- Събиране и транспортиране на битови отпадъци от гр. Ивайловград и останалите населени места от общината,
- Събиране на нерегламентирано изхвърлени битови и други отпадъци около съдовете и в жилищните райони и транспортирането им.
- Почистване и извозване на отпадъци от локални замърсявания с битови, или растителни отпадъци;
- Поддържане на териториите за обществено ползване в гр. Ивайловград, както следва:

- Ръчно метене на улични платна, тротоари, площади, алеи и други територии,
- Битовите отпадъци се извозват въз основа на утвърдени със заповед на Кмета на общината, графици и маршрути за движение и последователност на обслужване на улиците, които при необходимост се актуализират с оглед ефективно управление на отпадъците.
- Честотата на сметосъбирането и сметоизвозването на смесените битови отпадъци от населените места в община Ивайловград е както следва:

√ за общинския център гр. Ивайловград – пластмасова кофа 240 л един път седмично, контейнер тип „Бобър” един път седмично;

√ централна градска част обслужването на контейнерите е 3 пъти седмично

√ за останалите населени места в общината – извозването е един път седмично.

Състояние относно битовите отпадъци

Количеството на събраните смесени битови отпадъци на територията на община Ивайловград през периода 2014- 2020 г. е представено в следващата таблица.

Таблица 6: Събрани смесени битови отпадъци и норма на натрупване в община Ивайловград

Показател	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Количество събрани смесени битови отпадъци (в т.) в община Ивайловград	1 900	1 700	1 600	1 550	1636	1560	1 420
Количество разделно събрани битови отпадъци (в т.) в община Ивайловград	0	0	0	0	0	0	0
Общо количество генерирани битови отпадъци (в т.) в община Ивайловград	1 900	1 700	1 600	1 550	1636	1560	1420
Средногодишно население (в ч.) в община Ивайловград	6 069	6 065	6 068	5 930	5600	6131	5474
Норма на натрупване (в кг./ч./год.) в община Ивайловград	313	280	264	286	290	276	268

Норма на натрупване (в кг./ч./год.) в област Хасково	391	327	299	327	335	315	310
Норма на натрупване (в кг./ч./год.) в България	443	420	406	410	400	398	390

Източник: Община Ивайловград, НСИ

Количеството на генерираните битови отпадъци на територията на община Ивайловград намаляват от 1900 т. през 2014 г. на 1000 т. през 2020 г. При сравнителната съпоставка на данните за нормата на натрупване на отпадъците в общината се вижда, че тя е значително по-малка от тази за областта и страната и в разглеждания период се колебае в границите между 264-313 кг./ч./год.Количеството генерирани смесени битови отпадъци на територията на община Ивайловград е намаляло значително през последните 2 години Цитираните количества ТБО са образувани не само в домакинствата, но също и в обществените сгради, търговски обекти, предприятия, почистване на улици и други генератори.

Важен показател за управление на отпадъците е *нормата на натрупване на отпадъците*, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Нормата на натрупване на битовите отпадъци за 2020 г. за община Ивайловград е 268 кг/ж/г., като стойността е по-ниска от средната за страната спрямо група населени места от 3 до 25 хил. д. При сравнителната съпоставка на данните за нормата на натрупване на отпадъците в общината се вижда, че за 2020 г. – 268 кг/ж/г. тя е значително по-малка от тази за областта – 327 кг/ж/г. и за страната – 410 кг/ж/г. От направения анализ на морфологичен състав на битовите отпадъци, изготвен на базата на *Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци*, като основен извод може да се каже, че най-голяма част от отпадъците са хранителни, градински, инертни – 59,7% от всички отпадъци.

Делът на отпадъците, които могат да се рециклират и ползват повторно (хартия, картон, стъкло, метали, пластмаси) е 32%. Хранителните и градинските отпадъци (45% общо) от своя страна подлежат на компостиране и използване на получения компост;

В община Ивайловград не е въведена система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, като е необходима работа в тази посока;

По отношение на масово разпространените отпадъци в общината няма пунктове за ИУМПС;

Поради липса на актуални данни за строителните отпадъци не може да се направи извод за тенденцията при тях;

Пестицидите и другите препарати за растителна защита, които са с изтекъл срок на годност, се съхраняват в изоставени или небезопасени места и представляват риск за здравето и околната среда

Морфологичен състав на отпадъците

С цел осигуряване на единен и аргументиран подход при осъществяването на прогнозите за битови отпадъци през 2012 г. МОСВ утвърди *Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци*. В методиката се извеждат 5 групи населени места и следните референтни норми на натрупване за всяка група, приложими до 2015 г., както е представено в таблицата по-долу.

Таблица 7: Норми на натрупване по групи населени места

Групи населени места	над 150 хил.ж.	50-150 хил.ж.	25-50 хил.ж.	3-25 хил.ж.	под 3 хил.ж.
Норма на натрупване	410.3	349.6	334.9	295.5	241.7

Показателят морфологичен състав характеризира количеството на отделните компоненти спрямо общото количество на отпадъците (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали, опасни отпадъци и др.). Данните за морфологичния състав са необходими при избор на системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива. Има важно значение при определяне на метода за предварително третиране и обезвреждане на отпадъците, включително вида и капацитета на съоръженията. С показателя фракционен състав се изразява процентното съдържание на масата на отделните компоненти в отпадъците по отношение на техните размери спрямо общата маса на отпадъците. Данните за фракционния състав са необходими при определяне на конструктивните параметри на някои съоръжения за третирането на отпадъците (сита, дробилки) Обемното тегло (маса) изразява отношението на масата (теглото) на отпадъците към техния обем. Този показател е необходим при определянето на броя на съдовете за събиране на отпадъците, броя на машините за извозването им и технологичното оразмеряване на съоръженията за обезвреждането им. Община Ивайловград условно според прилаганата за изследване *Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, утвърдена със Заповед № РД- 744/ 29.09.2012 г. на министъра на околната среда и водите*, спада към група IV - населени места от 3 – 25 000 жители. На таблицата по-долу са представени данни за морфологичния състав, изготвен съгласно вече споменатата Методика, тъй като до този момент анализи за морфологичния състав на отпадъците в общината не са правени.

Таблица 8: Морфологичен състав на отпадъците на община Ивайловград за 2019 г

Вид отпадъци	Морфологичен състав на отпадъците	Осреднен дял (в %)
Органични (биоразградими)	Хранителни	23,20
	Хартия	8,50
	Картон	5,50
	Пластмаса	10,10
	Текстил	3,70
	Гума	0,90
	Кожа	0,90
	Градински	21,70
	Дървесни	2,00
Неорганични	Стъкло	6,10
	Метали	2,00
	Инертни	14,80
Опасни	Опасни (ИУЕОО + опасни отпадъци от бита)	0,60
Други – пепел, сгурия, пръст, тор и др.	Други	0,00

--	--	--

.4.1.2 Строителни отпадъци

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017 г., определя някои допълнителни изисквания за управлението на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в строителството. Съгласно сроковете, определени в ЗУО в тази наредба се регламентират конкретни цели за оползотворяване на определени видове строителни отпадъци и етапите за тяхното изпълнение.

С наредбата се регламентират:

1. създаването на система за управление и контрол на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци (СО);
2. изискванията за влагане на рециклирани строителни материали в строителството;
3. изискванията за управление на СО в процеса на строителство и премахване на строежи.

Целта на наредбата е:

1. да се предотврати и ограничи замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и да се ограничи рискът за човешкото здраве и околната среда в резултат на събирането, третирането и транспортирането на СО;
2. да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите почл. 32 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Строителните отпадъци са получени вследствие на строително-монтажни работи и премахване, включващи минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест и други опасни отпадъци, и др. съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 на Приложение 1 от Наредба № 3 за класификация на отпадъците.

Минералните отпадъци се образуват в резултат на строителство или събаряне на сгради и съоръжения, които основно се състоят от минерални материали като тухли, бетон, строителни разтвори, естествен камък, пясък, керамични строителни материали, бетонови блокчета и/или газобетонови блокчета и др.

„Строително-монтажни” са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват, а „Премахване” е дейността по отстраняване на строежите чрез селективно отделяне на оползотворимите отпадъци в процеса на премахването.

Дейностите по събиране, транспортиране, подготовка преди оползотворяване и/или обезвреждане, материално оползотворяване, както и по обезвреждане на СО се извършват от лица, притежаващи документ по чл. 35 от Закона за управление на отпадъците.

Община Ивайловград, както и другите общини в страната имат следните отговорности, произтичащи от ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали:

- Организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- Когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи е длъжна:
 - да разработи План за управление на строителните отпадъци, като задължителна част от строителната документация за издаване на разрешение за строеж;
 - да изпълни реално Плана за управление на строителните отпадъци;

- да влага в строежите определен процент материали от рециклирани строителниотпадъци или материално оползотворяване в обратни насапи;
- да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване наопределени видове отпадъци в минимални количества.

Кметът на общината отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудително премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението.

В случаите, когато кмета на общината е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана се определят в Наредбата за управление на строителните отпадъци.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност се отделят регулярно. Прилага се процедура, при която строителните фирми да се обръщат към община за посочване на място и условия за депонирането на строителните отпадъци.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на незаконни сметища главно на входовете и изходите на населените места, както и замърсява зелените площи в самите населени места. За строителните отпадъци, от обичайните ремонти на жилищата, няма форма, по която да бъдат контролирани.

На територията на община Ивайловград, както и в региона все още няма инсталация за рециклиране на строителните отпадъци. За това е необходимо общината да направи проучване за възможностите за изграждане на инсталация за оползотворяване на строителните отпадъци или тяхното рециклиране в териториално близки райони.

На територията на общината няма въведена система за разделно събиране на строителните отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата.

За да изпълни посочените изисквания на националното законодателство, Община Ивайловград разработи настоящата подпрограма, чиято оперативна цел е: *достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради.*

4.1.2 Специфични потоци отпадъци

Отпадъци от опаковки

С разделното събиране на отпадъци с цел рециклиране, както и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на депонираните отпадъци, което ще доведе до удължаване на полезния живот на регионалното депо за отпадъци и до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците. Освен това през последните години със синхронизиране на националното законодателство с европейското законодателство все повече се засилват законодателния и обществения натиск за въвеждане на системи за разделно събиране с нормативно регламентирани количества отпадъци, които трябва да бъдат рециклирани и оползотворени.

За част от тези отпадъци националното законодателство изисква прилагането на принципът „замърсителят плаща“, при който разходите се поемат от производителите на продукта, от който се образуват отпадъците, но за останалата част липсват нормативно установени

механизми на финансиране. За редица отпадъци съществуват забрани за депониране, което налага тяхното отделяне от общия отпадъчен поток и намиране на алтернатива за оползотворяването или обезвреждането им.

На територията на община Ивайловград има въведена експериментална система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Събраните хартия и пластмасови опаковки се предават на временна площадка, експлоатирана от „Тинтява експлорейшън“ на територията на гр. Ивайловград.

Биоразградими отпадъци

Източници на растителни отпадъци са имотите със земеделско ползване извън регулация и дворните пространства на жилищните имоти. Задължение на всеки производител на земеделска продукция е да организира оползотворяването на растителните отпадъци. До настоящия момент не са изградени съоръжения и инсталации за биологично третиране на растителните отпадъци на територията на общината. Съществува практика за биоразграждане на място в почвата, където попадат растителните отпадъци вследствие на обработка на земеделската земя. Често се прилага и изгаряне на изсъхнали растителни отпадъци от земеделието, срещу което се води борба - дейността противоречи на добрите земеделски практики за използване на различни методи за оползотворяване на органичните отпадъци. В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поетапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

Целесъобразно е да се прилага метода на открито компостиране чрез разстилане на биоразградимите отпадъци на редове (по метода windrow). Предлагаият метод на третиране на биоразградимите отпадъци използва се основава процеса био-деградация, който в естествени условия протича бавно, на повърхността на земята, при температурата на околната среда и предимно анаеробно. Естественото разлагане на органиката се ускорява като преработваният субстрат се събира на редове (т.нар. windrow), което позволява да се съхрани част от топлината отделяна от дейността на микроорганизмите, при което температурата нараства. Този ускорен процес именно е компостирането. Компостиране се разделя на 4 стадия: 1) мезофилен; 2) термофилен; 3) изстиване; 4) съзряване. В процеса на био-деградацията органичният субстрат претърпява физично и химично превръщане с образуването на стабилен хумифициран краен продукт. Този продукт е ценен за селското стопанство като органичен тор и като средство за подобряване структурата на почвата. Важни параметри на процеса са отношението C/N и мултидисперсността на субстрата, необходима за нормалната аерация. При ефективно извършване на процеса на обръщане активната фаза може да приключи до 1 месец след което са необходими още около два месеца за изстиване и съзряване.

Оборската тор и някои растителни отпадъци имат ниско съотношение C/N, висока влажност и лошо се подават на аерация. Те трябва да се смесват с твърд материал (пълнител) сорбиращ влагата, който обезпечава допълнителен въглерод и нужната за аерирането структура на сместа. Най-добрият пълнител се явява сламата, но може да се добавят листа, стърготини, трески, хартиени изрезки и др.

В случай, че проекта се развива успешно ще се обсъдят и ползите от закупуване на оборудване за предварително раздробяване и пресяване на биоразградимите отпадъци. Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на регионалното депо.

Биоразградимите отпадъци могат да бъдат доставяни от домакинствата, срещу което те да получават готов компост. Очаква се, че безплатното предоставяне на компост е достатъчен стимул за населението от селата за да отделят биоразградимите отпадъци от общия отпадъчен поток и по такъв начин да допринесат за намаляване на разходите за извозването на битовите отпадъци до регионалното депо. Освен за безвъзмездно ползване от жителите, които доставят биоразградими отпадъци за компостиране, за готовия компост ще се търси пазарна реализация в селското и горското стопанство и озеленяването или ще се ползва за наторяване и подобряване на почвата в общински паркове и градини, спортни площадки, нарушени терени и др.

Съгласно Националната програма за прилагане на Директива 99/31/ЕС:

• 100% биоразградими са хранителните, хартиените, картонените, дървесните и градинските отпадъци;

• 20% от текстилните отпадъци;

• 25% от отпадъците от кожи

В съответствие със Закона за управление на отпадъците чл.31 ал.1 т.2 – целта е най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците изисква да се осигури съвместното постигане на следните регионални цели за разделното им събиране и оползотворяване:

• до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани през 2014 г.

• до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани през 2014 г.

• до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани през 2014 г.

Таблица 9: Материали, попадащи в обхвата на определението за био-отпадъци

Описание	Код от Европейския списък на отпадъците	Бележки
Отпадъци от кухни и заведения за обществено хранене (хранителни отпадъци)	20 01 08	От домакинства, ресторанти, столове, барове, кафе-магазини, болници и училищни столове и т.н.
Отпадъци от обществени пазари	20 03 02	Само биоразградими материали, еквивалентни на кодове 200108 и 200201
Отпадъци от паркове и градини (зелени отпадъци)	20 02 01	От частни градини и обществени паркове и зони, и т.н.
Дървесни материали	20 01 38	Не съдържащи опасни вещества, без мебели и едрогабаритни битови отпадъци

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и/или разделно събиране и компостиране на изградените за целта общински или регионални площадки с компостиращи инсталации.

Таблица 10: Основни методи за третиране на зелени и биоразградими отпадъци

Метод за третиране	Характеристики
За разделен при източника и събран отпадък (био-отпадъци)	
Компостиране	Отворен или затворен тип, централизирано или домашно компостиране
Анаеробно разграждане	Със или без разграждащо компостиране, ефективност на оползотворяването на енергия
Пиролиза и газификация	Основно се използва за сухи потоци с цел изгаряне за оползотворяване на енергия
За фиксирано събиране на отпадъците	
Механично биологично третиране	Предварително третиране, за да се отделят биоразградимите отпадъци, последвано от третиране подобно на „отпадък разделен при източника”. Разделянето се основава на механични свойства. Възможни видове третиране са: компостиране (стабилизиране), анаеробно разграждане и/или оползотворяване на енергия и/или използване като уплътняващ/покриващ материал
Изгаряне	Със и без оползотворяване на

	енергия, ефективност на оползотворяването на енергия
Депониране	Със или без оползотворяване на метан, регламентирано и нерегламентирано депониране (трябва да се отбележи и ефективността на оползотворяването на енергия тъй като тя се отнася и за други

В резултат на третиране на био-отпадъците често се получават рециклирани продукти и оползотворяване на енергия. В таблицата по-долу е представен списък на продуктите получени от рециклиране и оползотворяване на енергия, както и материалите които могат да се избегнат. Различните видове остатъчни материали също са изброени.

Таблица 11: Оползотворени продукти, избягвани продукти и остатъчни отпадъчни потоци

Метод за третиране	Оползотворен и продукти	Продукти	Остатъчни отпадъци
За разделен при източника и събран отпадък (био-отпадъци)			
Компостиране	Компост	Растителна среда, торове, подобрители	Остатъци, замърсители
Анаеробно разграждане	Биогаз Компост	Електричество, топлина, растителна среда, торове, подобрители	Остатъци, замърсители
За фиксирано събиране на отпадъците			
Механично биологично третиране	Енергия	Електричество, топлина, почвен стабилизатор	Стабилизиращи остатъчни отпадъци, замърсители
Изгаряне	Биогаз	Електричество, топлина, шлака използвана като вторичен строителен материал.	Остатъци
Депониране	Със или без оползотворяване на метан, регламентирано и нерегламентирано депониране		Остатъци

При изчислението са спазени указанията за норма на образувани отпадъци съгласно Инструкциите за прилагане на нормативните изисквания, свързани с управлението на биоотпадъците (насоки за прилагане на Наредба за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС №275 от 06.12.2013 г., Обн. ДВ, бр.107 от 13.12.2013 г.), одобрени със Заповед № РД-687/05.09.2014 г. на Министъра на околната среда и водите. Приетата норма е от 2 до 6 кг./м²/ година окосена трева, листа, клони от резитба на дървета и храсти и др.

Анализите показва, че в община Ивайловград има добри предпоставки за въвеждане на разделно събиране на отпадъци с биологичен произход и съответното им оползотворяване, чрез компостиране.

Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на Регионалното депо.

Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми

Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми.

Редица европейски директиви регулират специфичните потоци от отпадъци - например, отпадъци от титаниев диоксид, опаковки и отпадъци от опаковки, полихлорирани бифенили (ПХБ) и полихлорирани терфенили (ПХТ), отпадъчни батерии и акумулатори, канализационен шлам, излезли от употреба превозни средства (ИУПС), отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) и ТОЗ (трайни органични замърсители). Друга група от директиви регулира операциите по третиране на отпадъците: изгаряне, съвместно изгаряне на отпадъци и депониране на отпадъци чрез заравяне. Регламент (ЕО) №1013/2006 покрива трансграничните превози на отпадъци.

„Негодна за употреба батерия или акумулатор” е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана повторно и е предназначена за преработване или обезвреждане. За ефективно функциониране на системата за събиране на отпадъците от негодни батерии и акумулатори е необходимо предприемане на следните действия:

- редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с тяхното неконтролирано обезвреждане. Необходимо е хората да бъдат запознати със значението на символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.
- прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба;
- осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, като се спазва нормативните изисквания;
- предаване на отпадъците от батерии и акумулатори на фирма, притежаваща разрешително, издадено по реда на Закона за управление на отпадъците.

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

Екологична – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;

Икономическа – оползотворяване материалите, заложи в конструкцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

Към момента на изготвяне на настоящата програма Община Ивайловград стартира кампания за разделно събиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване, съгласно сключен договор с „Екологика”.

Отработени масла

Задълженията на Общината в това отношение се определят от „Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти”, приета с ПМС №352/27.12.2012 г., ДВ бр.2/08.01.2013 г. Съгласно чл.39 ал.1 от Наредбата, Кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане на отработените масла. Възможно в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес тъй като количеството масла за чието оползотворяване е отговорна нараства незначително и е твърде вероятно целите заложи в *Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти* да бъдат постигнати чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението. Независимо дали ще се сключи договор с организация по оползотворяване, следва да бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информирание на обществеността за това;
- въвеждане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи.

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

Задълженията на Общината се определят от „Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване”, приета с ПМС №355/28.12.2012 г. с последни изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г. Съгласно чл.27, ал.1 от Наредбата, Кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и предаване на ИУЕЕО. Изпълнение на задълженията за участие в системите за разделно събиране се осъществява, като се сключат договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО лица, които изпълняват задълженията си индивидуално или други лица, притежаващи документи по чл.35 от ЗУО за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината. Информацията за управлението на отпадъците от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отработени масла, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) и излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) се набира чрез допълнителни годишни отчети, регламентирани в съответните наредби за управление на специфичните отпадъчни потоци. На етапа на изготвяне на настоящата общинска Програма за управление на отпадъците няма данни за количествата на разделно събирани други масово разпространени отпадъци - отработени моторни масла, както и за излезли от употреба автомобилни гуми. През м.ноември 2021г. стартира първата кампания за събиране на ИУЕЕО, съгласно договор с екологичната организация „Екологика”.

Пречиствателна станция за отпадъчни води

На територията на община Ивайловград няма изградена и действаща пречиствателна

станция за отпадъчни води. Общината има изготвен проект и планира изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води на територията ѝ.

Заложените мерки са с проект: „Пречиствателна станция за отпадни води в землище на гр. Ивайловград, Община Ивайловград, Област Хасково”, общината да кандидатства пред „Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда” /ПУДООС/ за отпускане на безвъзмездна финансова помощ в Сектор „Управление на водите“.

4.2. Шум

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично, повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настояща програма е свързан с влиянието му върху човешкия организъм и здраве. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психическото и нервно състояние на личността, имунната система, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система и др. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони. Приоритетни са тези, които се намират в жилищни зони, с цел да се предотврати дискомфорта през различните части на денонощието и вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

РИОСВ – Хасково организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда. Съгласно нормативната уредба за шума контролната функция на общинската администрация е върху шума от битови и занаятчийски дейности. Производствения шум и шума от транспортния трафик се контролира от регионалните органи на МОСВ, МЗ и МВР.

Няма актуални данни за наднормено излъчване на шум на територията на община Ивайловград. При жалби на граждани за производствен шум, администрацията сезира компетентните органи; за шум при битови дейности - издава предписания за спазване на нормативно установените изисквания. В градската среда основен източник на шум са транспортните средства. За намаляване на шума в градската среда, общинска администрация предприема действия по регулиране на движението, чрез план за организация на движението в град Ивайловград.

4.3. Здравно – хигиенни аспекти на околната среда

Състоянието на средата се определя от измененията настъпили в основните нейни параметри, следствие от човешката дейност – замърсяване на атмосферата, водите и почвите с производствени и битови дейности и от дейността на транспорта, акустично натоварване на средата, йонизиращи и нейонизиращи лъчения, проблемите с третирането на отпадъците.

Основните проблеми, резултат от антропогенната дейност са:

- Високите нива на шума – резултат от функционирането на транспорта и отделниточкови източници;
- Замърсяването на атмосферата от линейни (транспорт) и точкови (производствени и битови) източници;

- Йонизиращи и не йонизиращи лъчения.

Разкритите екологични проблеми в голяма степен се дължат на:

- Преминаване на производственият сектор към по-евтини технологии за снабдяване стоплоенергия, съпроводени с по-високи емисии в атмосферния въздух;
- Липса на финансови средства в производствения сектор за опазване качеството на атмосферния въздух;
- Липса на финансови средства за осъществяване на инфраструктурни благоустройствени проекти за опазване качеството на атмосферния въздух;
- Продължаващ процес на подценяване на ролята на зелената система и хаотичното усвояване на земеделски земи за производствени нужди.

Посочени са зони и/или обекти със специфичен хигиенно-охранителен статут. Към тази категория се отнасят зони, които по силата на съответни наредби, следва да бъдат взети под внимание в процеса на планиране. Зоните и обектите със специфичен санитарно-охранителен статут са всички водоснабдителни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, помпените станции за канални води, ГПСОВ, гробищни паркове, депа за отпадъците, кариерите, автосервизи, автогари, гари и летища и много други.

Естественният радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда и представлява полето на гама-лъчите, в което се намират всички живи организми на Земята. Източници на това йонизиращо лъчение са вторичното космично лъчение и естествените радионуклиди, намиращи се в атмосферния въздух, почвите, водите, храните и човешкото тяло. Измерваната величина е мощност на дозата на гама-фона и е специфична за всеки пункт, област, регион. Данните за мощността на дозата гама-лъчение за страната се получават в реално време от 27 постоянни мониторингови станции на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон (НАСНКРГФ), администрирана от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС).

Изводи:

Акустичната обстановка във всички селища на община Ивайловград е благоприятна. Периодичното движение на МПС-та не може да се приеме за друга освен като обичайна характеристика на шума, съобразно вида на двигателя им.

Не са наблюдавани повишавания на специфичните активности на естествени и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух.

5. Управленски фактори

5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с ОС

Отговорните лица по управлението на дейностите, свързани с околната среда са: Общинския съвет, Кмета на общината, Кметове на населени места и Кметски наместници, както и специалистите по екология и опазване на околната среда от Общинската администрация.

Кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт. В своята дейност кметът на общината се ръководи от законите, от актовете на общински съвет и от решенията на населението. Кметът упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината. Той е първостепенен разпоредител с бюджетни средства. Кметът на общината назначава за срока на мандата си заместник-кметове, в съответствие с одобрената структура на общинската администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на дейността му. Кметът на общината определя със заповед заместник - кмет, който да изпълнява функциите му при негово отсъствие от общината.

Към функциите на кметовете и кметските наместници в селата спадат: упражняване на контрол за законосъобразното използване и отговаряне за поддържането, охраната и опазването на общинската собственост на територията на населеното място; подпомагат воденето на регистъра на населението и регистрите по гражданското състояние и предоставят свързаните с тях административни услуги на населението в населеното място, изпращат актуална информация на държавните и общински органи и др.

Общинската администрация подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му и извършва дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица. Правата и задълженията на Кмета на общината, свързани с опазването на околната среда са регламентирани от националното екологично законодателство.

Съгласно Закона за опазване на околната среда, кметът има следните задължения:

- да информира населението за състоянието на околната среда;
- да разработва и контролира заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- да организира управлението на отпадъци на територията на общината;
- да контролира изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
- да организира и контролира чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
- да определя и оповестява публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и да контролира изпълнението на техните задължения;
- да организира дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- да определя длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по Закона за опазване на околната среда;
- да определя лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината. Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

- осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии на населените места, предназначени за обществено ползване;
- избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации

- или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;
- разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;
- организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване;
- предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;
- определянето на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- определянето на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употребабатерии.

Функциите на Общинския съвет са:

- да определя размера на такса „битови отпадъци” и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;
- да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;
- да контролира изпълнението на програмата и ежегодното внасянето на отчети по изпълнението ѝ от кмета на общината;
- да приема наредби, касаещи управлението на околната среда на общината и др.

Кметът е длъжен да разработва и изпълнява Програма за опазване на околната среда и Програма за управление на отпадъците на територията на общината. Ежегодно в срок до 31 март, Кметът представя в РИОСВ – Хасково отчет за изпълнение на двете програми. Защитата от шума в околната среда е уредена, чрез Закона за защита от шума, според който Кметът на общината е длъжен:

- да упражнява контрол по спазване на Закона;
- да организира и регулира движението на автомобилния транспорт;
- при необходимост от извършване на измервания на нивото на шум, контролът се осъществява съвместно с РЗИ.

Съгласно Закона за водите, Кметът на общината е длъжен:

- да осъществява контрол при изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи на битовите отпадни води;
- изграждането и поддържането на водопроводните мрежи, изграждането и регистрацията на кладенците за индивидуално ползване.

Съгласно Закона за лечебните растения Кмета на общината:

- организира изпълнението на дейностите с лечебните растения;
- издава разрешителни за бране на билки от земи общинска собственост.

Отговорните служители организират и контролират дейностите свързани с опазването на околната среда, поддържането на чистотата на населените места, сметосъбирането и сметоизвозването, състоянието на депата, поддържането на зелените площи, изпълнението на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, БДУВ и други. Те участват активно в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансирани от различни източници.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва включването им в дейности за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на

семинари, специализирани курсове и обучения.

5.2. Сътрудничество с други институции и организации

При осъществяване на дейностите, свързани с опазване на околната среда Общинска администрация Ивайловград работи съвместно с РИОСВ – Хасково, Басейнова дирекция „Източнобеломорски район Пловдив” и РЗИ – гр. Хасково. Извършват се периодични измервания и мониторинг на замърсяванията на компонентите на околната среда на територията на общината.

Община Ивайловград следва да си сътрудничи по проблемите на опазване на околната среда със съседните общини: Ардино, Черноочене, Джебел, Кирково, Крумовград, Кърджали и Момчилград

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация трябва даси сътрудничи с всички фирми, бизнес организации и граждани на нейната територия.

- С “ВиК - Хасково“ АД в за получаване на:

- разрешение за задоволяване на битовите и производствени нужди – водовземане от градската водопроводна мрежа;
- разрешителни за заустване на производствени отпадъчни води в градската ПСОВ и емисионни норми за отпадъчните води;

- По проблемите на околната среда и здравния статус на населението община Ивайловград поддържа информационен обмен и е партньор със следните регионални органи на централни ведомства:

- РИОСВ – Хасково;
- РЗИ – Хасково към МЗ;
- Басейнова дирекция - „Източнобеломорски район“ - Пловдив;
- Областна администрация – Хасково;
- Областна дирекция земеделие и гори – Хасково, към МЗ;
- Отдел „Статистически изследвания - Хасково“ към НСИ;
- Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” – Хасково.
- Областна дирекция по безопасност на храните – Хасково.

5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по ОС

Програмата за опазване на околната среда се реализира чрез средства от общинския бюджет. Средствата от общинския бюджет се събират от такса битови отпадъци и се разходват, съгласно ежегодно приемана План - сметка за приходите и разходите за извършване на услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа за битовите отпадъци, както и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на територията на Община Ивайловград.

Приходи от такса битови отпадъци

Такса „битови отпадъци” е основен източник на приходи за осъществяване на услугите по събиране, транспортиране и обезвреждане на битовите отпадъци в община Ивайловград, както и за почистване на териториите за обществено ползване.

В следващата таблица е представена информация за постъпленията в бюджета на община Ивайловград от такса „битови отпадъци” за периода 2017– 2020 г.

Таблица 12. Постъпления в бюджета на община от такса битови отпадъци

Приходи от такса битови отпадъци	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.)	2430737,00	196442,00	241611,00	217834,00	245911,38	304892,62
Домакинства	-	-	-	-	-	-
Юридически лица	-	-	-	-	-	-

Източник: Общинска администрация Ивайловград

Разходи за управление на битовите отпадъци

Изразходваните средства за управление на битовите отпадъци за периода 2018 - 2022 г. са както следва:

Таблица 13. Разходи за управление на битовите отпадъци

Разходи за управление на отпадъците	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Общо разходи за управление на отпадъците (лв.)	405 424.64	257 328.80	209 168	209 946		
Закупуване на съдове за битови отпадъци (вкл. за колелета на контейнери)	-	-	-	5993	3289,3	6972,0
Сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци	304 933.69	57 844.80	171089	175 116		
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци	27 535.75 сметоизвозване и депониране	39 066.30 сметоизвозване и депониране	10541	7086	625,00	0
Саниране, закриване и рекултивация на стари замърсявания	-	-	-	-	640	8030
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	27 329.22	90 713.90	27538	21 751		

Източник: Общинска администрация Ивайловград

От данните в таблицата могат да бъдат направени следните изводи относно разходите за управление на отпадъците, извършени в периода 2017-2022 г.:

- Общият размер на извършените разходи за управление на отпадъците бележат тенденция към намаление през 2019 г. спрямо 2017 г.;
- През разглеждания период разходите за сметоизвозване са със колебаещи се стойности;
- През разглеждания период не са извършвани разходи за саниране, закриване и рекултивация на стари замърсявания.

Таксата за битови отпадъци се определя като промил върху данъчната оценка на недвижимите имоти на физическите лица и промил върху по-високата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти на юридическите лица по

смисъла на чл. 21 от ЗМДТ.

Други източници на приходи за опазване на околната среда и управление на отпадъците.

Държавен бюджет

Целевото финансиране на общински проекти от страна на държавния бюджет не е пряко обвързано с целите и приоритетите в областта на опазване на околната среда и управлението на отпадъците. Необходимо е подобряване на координацията между институциите при определянето на проектите, в т.ч. разработване на ясни критерии за финансиране и процедури за контрол.

Външно финансиране - Оперативни програми

Външното финансиране се извършва чрез кандидатстване с проекти пред ОП „Околна среда”, ПУДООС и други финансиращи организации.

Необходимостта от засилване на контрола от страна на администрацията, намаляване на обема на депонираните отпадъци, което изисква допълнителни дейности по разделно събиране и предварително третиране, както и провеждането на кампании сред населението ще доведат до увеличаване на необходимите финансови средства и разходите в това направление.

За изпълнението на плановете за действие предвидени в стратегическите документи на общината следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програма за развитие на селските райони, Програми за трансгранично сътрудничество, Програми на българските министерства и други. Като алтернативи за съфинансиране на проекти могат да се ползват кредити от фондове, краткосрочни банкови заеми, целеви субсидии и помощи от държавния бюджет, концесии и др.

5.4. Информирание на обществеността

Община Ивайловград има система за информирание на населението за състоянието на околната среда. Информационното обслужване се състои в събиране и предоставяне на данни за състоянието на околната среда, информирание обществеността за включването ѝ в предстоящи екологични мероприятия, за участие при разработване и обсъждане на проекти, за изпълнение на конкретни мероприятия и резултатите от тях и т.н.

Съгласно нормативните изисквания на чл. 17 от Закона за опазване на околната среда, всеки има право на достъп до налична информация за състоянието на компонентите на околната среда, както и за дейностите или мерките, включително административни мерки, планове и програми, които оказват или са в състояние да оказват въздействие върху околната среда.

Информирането на населението на община Ивайловград за състоянието на околната среда, за изпълнението на мерките от Общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост се осъществява чрез публикуването на информация на интернет страницата на общината. Извършва се уведомяване на населението за инвестиционни предложения и допускане изработването на проекти на подробни устройствени планове.

Уведомленията за инвестиционни предложения, които постъпват в Общината се обявяват публично, като се поставя обява на таблото в сградата на Общината и се публикуват на интернет страницата на общината.

Много ефективни форми за изграждане на екологична култура и гражданска позиция в населението са редица проекти, свързани с опазване и възстановяване на околната среда,

които община Ивайловград разработва и/или участва под някаква форма. Стремехът е да бъдат обхванати и ангажирани всички възрастови групи, като особено внимание се обръща на младите хора. Основната идея, която Община Ивайловград влага в екологичните инициативи и проекти, е чрез прилагането им да се подобряват условията за труд и отдих на населението. Една от задачите за изпълнението на тази цел е добрата информираност на гражданите относно състоянието на околната среда и дейностите, които се извършват от Общинската администрация за нейното подобряване. Предоставяйки на гражданите възможността да се информират за състоянието на околната среда, те могат активно да участват в екологичната работа на администрацията и въз основа на информацията, която получават да изразява своето мнение и предложения.

РАЗДЕЛ II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ,ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът е метод за стратегически анализ при подготовка на документи на публичната политика. Методът цели да установи:

- Кои са най-важните силни и слаби страни в дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на вътрешната структура;
- Кои са най-важните възможности и най-сериозните заплахи пред развитието на дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на външната среда;
- Какво е съотношението между силните и слабите страни, от една страна, и възможностите и заплахите, от друга страна;
- Кои са лостовете на развитие и каква е основата на стратегиите за бъдещо развитие.

SWOT анализът е обективно следствие от извършените ситуационни анализи на съществуващото състояние и практики и изхожда от идеята за разделянето на обекта на анализ – управлението на отпадъците, от средата, в която той функционира. Обектът на анализ се разглежда откъм неговите „силни страни” и „слаби страни”. Средата, в която функционира управлението на отпадъците в общината, се диференцира на „възможности” и „заплахи”.

Силни страни. Силните страни са ресурси или други предимства, които притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на околната среда.

Анализът на силните страни на Община Ивайловград, възможностите да се възползваме от тях, вътрешните слаби страни на общината и възможностите да ги преодолеем или сведем до минимум, външните възможности /перспективи/ за общината, както и външните заплахи, които са пречка за развитието и представляват риск за

реализацията на програмата. Вследствие на този етап се предлага типа стратегия, която е подходяща да реализира общината в бъдеще.

Целта на този анализ е да се оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в региона на Община Ивайловград са най-ефективни, в кои може да се постигнат най-добър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

В технологията на стратегическото планиране SWOT анализът има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от „анализа на средата“ могат да се приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извличането на генералните стратегически цели, които ще преследва Община Ивайловград през следващите години. За целите на анализа е използвана цялата налична информация за съществуващото положение и тенденциите по компоненти на околната среда.

SWOT АНАЛИЗ	
Силни страни	Слаби страни

100% обхващане на населението с организирано сметосъбиране и сметоизвозване; Транспортирана в началото на 2019 г. компостираща инсталация в община Кърджали (с. Вишеград) за преработка на зелени отпадъци в тор; Изградено регионално депо за неопасни отпадъци; Осигуреност със съдове за събиране на битови отпадъци; Участие в кампании за почистване на околната среда; Съответстваща местна нормативна рамка на действащото законодателство в сферата на отпадъците и местните данъци и такси; Осигурен телефон за жителите в регистратурата на общината; Провеждат се ежегодно кампании за почистване.	Неправомерно изхвърляне и смесване на битови и строителни отпадъци; Не е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки; Все още няма сепарираща инсталация на Регионалното депо за отпадъци; Наличие на само едно транспортно средство за събиране на отпадъци, което е под наем; Прогноза за увеличаване на количеството на строителните отпадъци; Слаб интерес от населението към екологичните проблеми и нарушаване на приетите нормативни разпоредби във връзка с отпадъците; Недостатъчен капацитет за управление на отпадъците във връзка с нарасналите изисквания за управление на отпадъците на местно ниво; Липсват изготвени сезонни доклади за морфологичния състав на отпадъците;
Възможности	Заплахи
Използване на Оперативните програми и финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците и доизграждане на съвременна екологосъобразна инфраструктура;	Изхвърляне на отпадъци от населението на нерегламентирани сметища; Значително увеличение на разходите за управление на битови отпадъци и необходимост от повишаване на такса битови отпадъци за населението във

Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразното и ефективно управление на отпадъците; Подобряване на административния капацитет в сферата на отпадъците; Подобряване на информационната политика на общината в областта на управление на отпадъците; Засилване на контрола върху граждани и юридически лица на територията на общината за спазване на нормативните изисквания.	връзка с неспазване на регионалните цели за отпадъци; Пестицидите и другите препарати за растителна защита, които са с изтекъл срок на годност се съхраняват в небезопасни или изоставени места; Прогноза за увеличение на строителните отпадъци.
---	---

РАЗДЕЛ III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Визията е обобщена представа/желание на една общност за стандарта на живот и качества на средата, която тази общност изгражда, поддържа и обитава. Приетата визия, определяща желаното и постижимо състояние в екологичен аспект на община Ивайловград за периода 2023-2028 г. е следната:

УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ В ОБЩИНА ИВАЙЛОВГРАД, ЧРЕЗ РАЦИОНАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ

Визията за околната среда описва перспективите за развитие на Общината в перспектива от 5 години. Тя дава общата представа за характеристиките на околната среда в общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие. Крайният резултат и изводите направени от анализите за визия са ориентирани към различните сфери на развитие на местно ниво.

РАЗДЕЛ IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

5.4.1. Генерална стратегическа цел

Подобряване качеството на живот на населението на община Ивайловград, чрез осигуряване на зелена и благоприятна среда, обновяване на инфраструктурата и благоустрояването на населените места.

5.4.2. Специфични цели

Стратегическата цел на Община Ивайловград в областта на околната среда е да се ангажира и съдейства за опазване и предотвратяване на замърсяването на околната среда по всичките ѝ компоненти и фактори на въздействие, за намаляване на риска за здравето на населението.

За постигането на генералната стратегическа цел на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели, оценени по приоритетност:

Специфична цел № 1: Опазване на водите и водните обекти и развитие на водоснабдителната инфраструктура

Мярка 1.1: Обезпечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината.

- Подобряване на водоснабдяването и качеството на питейната вода в община Ивайловград.
- Доизграждане на канализационната мрежа и осигуряване на необходимата инфраструктура за пречистване и отвеждане на отпадъчните води от населените места.
- Подобряване на мониторинга и контрола върху състоянието и качеството на повърхностните и подземни води.

Мярка 1.2: Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия.
Корекция на речни корита, прочистване и укрепване на канали, дерета и др.

Специфична цел №2: Устойчиво управление на отпадъците

Осигуряване на екологосъобразното управление на отпадъците, чрез предотвратяване, намаляване или ограничаване на вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци

Мярка 2.2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.

Мярка 2.3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците

Мярка 2.4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на общината за управление на отпадъците

Мярка 2.5: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците.

Специфична цел № 3: Опазване и поддържане на биологичното разнообразие *Мярка 3.1: Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие*

Опазване и възстановяване на природните екосистеми, генетичното биоразнообразие и обезпечаване на биологичната сигурност, съгласно българското и международно екологично законодателство. Подобряване на контрола върху възможните негативни влияния върху биологичното разнообразие и обезпечаване постигането на устойчиво използване на биологичните ресурси в община Ивайловград.

Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000

Включване на териториите с природозащитна стойност в цялостната схема за устройство на територията на община Ивайловград. Устройване и социализиране на защитените зони по Натура 2000 като част от рекреационния потенциал на общината.

Специфична цел № 4: Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух

Мярка 4.1: Развитие и оптимизиране на системите за мониторинг и подобряване

качеството на атмосферния въздух

Поддържане на нивата на замърсителите на въздуха в населените места до нормативно определените нива в страната.

Специфична цел № 5: Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване и подобряване чистотата на населените места

Мярка 5.1: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за обществено ползване

Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова пътна и улична мрежа. Увеличаване и поддържане на зелените площи в населените места.

Специфична цел № 6: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мярка 6.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Общинска администрация - Ивайловград

Мярка 6.2: Подобряване на информационната обезпеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда

Създаване на работещ механизъм за обмен на информация сред заинтересованите институции и организации работещи в сферата на околната среда. Осигуряване на публичен достъп до информация относно състоянието на околната среда и общинските дейности по управлението ѝ чрез интернет платформа.

Формулираните по-горе цели на Общинската програма за опазване на околната среда на Община Ивайловград представят не само посоката на развитие на политиката на общината в тази област през следващите няколко години, но са и базиращи за бъдещата стратегия за устойчиво развитие на общината. Постигането на целите заложи в настоящата програма само по себе си е следваща стъпка към систематичното решаване на екологичните проблеми в Община Ивайловград.

V. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ИВАЙЛОВГРАД 2023-2028 ГОДИНА

Специфична цел № 1: Опазване на водите и водните обекти и развитие на водоснабдителната инфраструктура

Мерки	Дейност	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
Мярка 1.1: Обезпечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината	1.1.1. Актуализация на проектна документация за etapно изграждане на съвременна ВиК мрежа в селата	бщина ИвайловградВиК-Хасково	2023-2027	МОСВ, ПУДООС, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.1.2. Реконструкция и ремонт на водопроводната мрежа и изграждане на канализация в населените места в община Ивайловград	бщина ИвайловградВиК-Хасково	2023-2028	МОСВ, ОПОС, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.1.3. Изработване на стратегия за подобряване на водоснабдяването и отвеждане на отпадъчните води от населените места на общината.	бщина ИвайловградВиК-Хасково	2027	европейски фондове ОП"Околна среда"
	1.1.4. Реконструкция на ВиК мрежата в селата незасегнати от модернизацията на ВиК инфраструктурата до 2020г.	Община Ивайловград	2023-2028	В, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.1.5. Въвеждане на алтернативни технологии за пречистване на битови отпадъчни води в малките населени места	Община Ивайловград	2023-2028	В, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.1.6. Поетапна реконструкция на ВиК мрежа на гр. Ивайловград	бщина ИвайловградВиК-Хасково	2023-2028	МОСВ, ОПОС, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.1.7. Осъществяване на постоянен и периодичен мониторинг относно качествата на подаваната питейна вода на територията на община Ивайловград.	ВиК – ХасковоРЗИ - Хасково	постоянен	ВиК – ХасковоРЗИ - Хасково
	1.1.8. Финансиране и реализиране на идеен проект за изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води в гр. Ивайловград	бщина ИвайловградВиК - Хасково	2023- 2028	МОСВ, ОПОС, ДБ, Общински бюджет и др.
Мярка 1.2:	1.2.1. Реализация на проекти и предприемане	Община Ивайловград	2023-2028	МОСВ, ПУДООС,

Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия	на превантивни мерки за почистване на коритата на реки и дерета в границите на населените места на територията на общината.			ОПОС, ДБ, Обински бюджет и др.
	1.2.2. Разработване на План за действие при природни бедствия и аварии	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет
	1.2.3. Картиране на уязвимите от наводнения зони в общината	Община Ивайловград	2023-2028	ДБ, Общински бюджет
	1.2.4. Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища	Община Ивайловград	2023-2028	ОПОС, ПУДООС, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.2.5. Контрол върху замърсителите на повърхностните водни обекти	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет

Специфична цел № 2: Устойчиво управление на отпадъците

Мерки	Дейности/Проекти	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци	2.1.1. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на рециклируемите отпадъци	Община Ивайловград	постоянен до 2028	Общински бюджет и др.
	2.1.2. Разяснителна кампания сред населението, живеещо в селата за ползите от фамилното компостиране	Община Ивайловград	постоянен до 2028	Общински бюджет и др.
	2.1.3. Пилотно въвеждане на намален размер на такса „Битови отпадъци” за домакинствата, които прилагат домашно компостиране	Община Ивайловград	2023-2028	-
	2.1.4. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	Община Ивайловград	2024	Общински бюджет, ДБ и др.
Мярка 2.2: Увеличаване количествата	2.2.1. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки във всички населени места на	Община Ивайловград, Организация по оползотворяване на	2023-2028	Организация по оползотворяване на отпадъци от

рециклирани и оползотворени отпадъци и прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.	и общината	отпадъци		опаковки, Общински бюджет и др.
	2.2.2. Развитие на системата за събиране на масово разпространени опасни отпадъци от домакинствата /луминисцентни лампи, батерии, акумулатори и отработени масла електрически и електронни уреди и др./	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО, ОПОС
	2.2.3. Закупуване на компостери за домашно компостиране и реализиране на пилотни проекти по населени места с увеличаване броя на обхванатите домакинства	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО, ОПОС, ПУДООС и др.
	2.2.4. Закупуване на контейнери за разделно събиране на растителни и биоотпадъци	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО
	2.2.5. Подготовка и реализация на проект за изграждане на общинска инсталация за третиране на строителни отпадъци	Община Ивайловград	2023-2027	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО, ОПОС
	2.2.6. Отреждане и предоставяне на временни площадки в населените места на общината, на които гражданите да могат, да оставят разделно събрани строителни отпадъци от малки ремонтни дейности.	Община Ивайловград Държавни администрации	2023-2028	Общински бюджет, ПУДООС, и други
	2.2.7. Изграждане на система за разделно събиране на употребяван текстил(дрехи) и обувки с цел намаляване на обема на текстила, попадащ в общия обем на отпадъците, чрез поставяне на контейнери за събиране на употребяване дрехи.	Община Ивайловград, Частни инвеститори	2023-2028	Частни инвеститори
	2.2.8. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на рециклируемите отпадъци	Община Ивайловград	2023-2028	нски бюджети други

Мярка 2.3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците	2.3.1. Закриване и рекултивация на съществуващото общинско депо за битови отпадъци в гр. Ивайловград, общ. Ивайловград	Община Ивайловград	2023-2028	ПУДООС, Общински бюджет
	2.3.2. Поставяне на видео наблюдение и контрол на критичните точки за образуване на нерегламентирани сметища	Община Ивайловград	2023-2024	Общински бюджет, Държавен бюджет, МОСВ
	2.3.3. Подновяване на амортизираните съдове за смет /закупуване на нови/, обновяване и техническа поддръжка на транспортните средства за извозване на отпадъци	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет
Мярка 2.4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на общината за управление на отпадъците	2.4.1. Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци	-	2023-2028	-
	2.4.2. Обучения на служители в ОА и други общински звена по теми за управление на отпадъците	Община Ивайловград, МОСВ, НСОБ	2023-2028	Общински бюджет, н бюджет и др.
	2.4.3. Изграждане на единна информационна система за управление на отпадъците, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на данните	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет и др. източници
	2.4.4. Изготвяне и публикуване на годишен отчет по изпълнение на дейностите заложи в Програмата за управление на отпадъците	Община Ивайловград	Постоянен веднъж годишно до 31 март	-
Мярка 2.5: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на	2.5.1. Публикуване на обяви за консултации, срещи, обществени дебати и други в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на отпадъците	Община Ивайловград	2023-2028	-

Йерархията на управление на отпадъците	2.5.2. Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно събиране и подобряване на управлението на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на отпадъците за различни възрастови и социални групи	Община Ивайловград	2023-2028	и бюджет и др.
	2.5.3. Провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площади и др.	Община Ивайловград	2023-2028	и бюджет и др.
	2.5.4. Организиране на конкурси на екологична тематика за деца и ученици	Община Ивайловград, училища и детски градини	2023-2028	и бюджет и др.
	2.5.5. Участие в национални кампании на ПУДООС	Община Ивайловград, кметства, училища и детски градини	2023-2028	ПУДООС

Специфична цел № 3 Опазване и поддържане на биологичното разнообразие

Мерки	Дейност	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
Мярка 3.1: Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие в община Ивайловград	3.1.1. Изготвяне и/или актуализация на планове за управление на Защитените зони и биоразнообразието в общината	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет и др.
	3.1.2. Изграждане на нови и поддържане на съществуващи екопътеки в общината	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет и др.
	3.1.3. Подобряване икономическата стойност на горите, увеличаване на зелените системи и залесителни мероприятия	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет и др.
	3.1.4. Картиране на биологичното	Община Ивайловград	2023-2028	МОСВ, ПУДООС и др.

	разнообразие на територията на общината			
	3.1.5. Контрол при добив на дървесина от общинските гори	Община Ивайловград	постоянен	
	3.1.6. Реализация на залесителни мероприятия	Община Ивайловград	2028	Общински бюджет Европейски фондове
	3.1.7. Възстановяване на общински гори пострадали от пожари	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет Европейски фондове
	3.1.8. Проучване потребностите, разработка и реализация на проекти насочени към запазване и подобряване на биологичното разнообразие	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет ОПОС
	3.1.9. Контрол на билкосъбирачите и билкозаготвителните пунктове на територията на общината	Община Ивайловград РИОСВ - Хасково	2023-2028	Общински бюджет
Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000 в община Ивайловград	3.2.1. Подобряване на природозащитното състояние на видове и типове природни местообитания на територията на мрежата Натура 2000	Община Ивайловград, РИОСВ - Хасково	2023-2028	Общински бюджет
	3.2.2. Подпомагане изпълнението на мерки по опазване и възстановяване на редки и застрашени растителни и животински видове, както и на ценни природни територии в общината	Община Ивайловград, РИОСВ - Хасково	2023-2028	ОПОС, ПУДОС и други финансиращи програми
	3.2.3. Изпълнение на предвидените лесоустройствени мероприятия по горскостопанските планове за горските територии	Община Ивайловград	2023-2028	ДБ, Общинския бюджет и други финансиращи програми
	3.2.4. Поддържане и опазване на ЗМ "Долната ова" находище на блатно кокиче и устойчиво ползване на биологичните ресурси	Община Ивайловград МОСВ	постоянен	Общински бюджет, МОСВ, ОПОС

Специфична цел № 4: Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух

Мерки	Дейност	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
Мярка 4.1: Реализиране на проекти и дейности за ограничаване вредното въздействие от употреба на твърди горива и внедряване на щадящи околната среда производства	4.1.1. Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова пътна и улична мрежа.	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет
	4.1.2. Контролно измерване на показателите на атмосферния въздух в населените места	Община Ивайловград	постоянен	Общински бюджет
	4.1.3. Увеличаване и поддържане на зелените площи в населените места - увеличаване на дървесната и храстова растителност в урбанизираните територии	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет
	4.1.4. Проучване и анализ на възможностите за осъществяване на връзки и последващо изграждане на газопреносна мрежа в община Ивайловград	Община Ивайловград	2023-2028	ки бюджет и др.
	4.1.5. Реализиране на проекти за енергийна ефективност в общински сгради	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет Европейски фондове
	4.1.6. Провеждане на ежегодни информационни кампании за ползите от въвеждането на енергоспестяващи мерки и за вредното въздействие на изгарянето на твърди горива	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет

Специфична цел № 5: Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено позване и подобряване на чистотата на населените места

Мерки	Дейност	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
-------	---------	----------------------	------	--------------------------

Мярка 5.1: Подобряване на чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за обществено ползване	5.1.1. Ефективен контрол върху гражданите и фирмите за спазване изискванията на националните нормативни актове и местните наредби в областта на опазване на околната среда	Община Ивайловград	2023-2028	
	5.1.2. Реконструкция, благоустрояване и подобряване на физическата среда на гр. Ивайловград	Община Ивайловград	2023-2028	ински бюджет ПУДООС
	5.1.3. Благоустрояване на паркове, зелени площи и зони за отдих в малки населени места	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет
	5.1.4. Организиране на ежегодни кампании за почистване на обществени зелени площи във всички населени на общината	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет
	5.1.5. Намаляване на емисиите на прах от общински улици и пътища, чрез редовно почистване и поддържане	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет
	5.1.6. Картотекиране, създаване и поддържане на регистър, на озеленени площи и декоративна растителност в гр. Ивайловград	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет
	5.1.7. Контрол при извършване на подмяна на дървесната растителност в частните имоти	Община Ивайловград	2023-2028	Общински бюджет
	5.1.8. Залесяване на дървесна и храстова растителност в междублоковите пространства и обособяване на зелени площи в кварталите и селата	Община Ивайловград	Постоянен	Общински бюджет

Специфична цел № 6: Подобряване на администрацияния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мерки	Дейност	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
Мярка 6.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Общинска администрация Ивайловград	6.1.1. Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда	Община Ивайловград	2023 - 2028	НСОРБ, ДБ, Общински бюджет
	6.1.2. Създаване на общинска информационна система за мониторинг и управление на околната среда и регистърна зелени площи	Община Ивайловград	2023 - 2028	Общински бюджет
Мярка 6.2: Подобряване на информационната обезпеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда	6.2.1. Консултации и обществени обсъждания в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на опазването на околната среда	Община Ивайловград	2023 - 2028	-
	6.2.2. Издаване и разпространение на информационни материали, свързани с опазването на околната среда	Община Ивайловград, РИОСВ, НПО	2023-2028	ПУДООС, Общински бюджет
	6.2.3. Провеждане на анкетни проучвания за мнението на населението за опазването на околната среда	Община Ивайловград	2023- 2028	-
	6.2.4. Организиране на конкурси на екологична тематика и „зелени“ училища за деца и ученици от общината	Община Ивайловград, Училища, Детски градини	2023 - 2028	-

VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Спазването на екологичното законодателство и прилагането на политиката на Община Ивайловград, дефинирана в настоящата Програма за опазване на околната среда /ПООС/ за периода 2023-2028 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице. Реализацията на Програмата може да се определи като процес на системно планиране, събиране и анализ на информация и данни, разработване на проекти, кандидатстване за финансиране, реализация на одобрените проекти и редица други контролни и съпътстващи дейности. В този смисъл е целесъобразно Общината да разработи и прилага единна стройна система, в която са ясно определени отговорниците за заложените проекти и дейности в ПООС.

Отговорният отдел и длъжностно лице за координация по изпълнението на програмата

Координацията по изпълнението на програмата ще се осъществява от Заместник Кмета на Община Ивайловград, както и от длъжностните лица, които притежават необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по околната среда.

Комисия за отчет и вземане на решения по отношение на възникнали проблеми

Общинската програма за опазване на околната среда се приема от Общинския съвет, който контролира изпълнението ѝ. В изпълнение на задълженията си по Закона за опазване на околната среда Кметът на общината ежегодно, ще внася в Общински съвет отчет за изпълнението на Програмата за околната среда, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране. При разработването, допълването и актуализирането на програмата ще се привличат и представители на неправителствени организации.

Схемата за следене на напредъка на изпълнение на програмата.

Изпълнението на програмата ще се следи по съответствие на сроковете и очакваните конкретни резултати. Отчитането на резултатите от прилагането на програмата за изминалата календарна година ще става до края на месец март следващата година чрез изготвяне на отчет за изпълнението ѝ, както и цялостен отчет за изпълнение на програмата в края на срока на действие.

Периодичността на актуализация на програмата и отчета за изпълнението и пред Общинския съвет

Настоящата програма за опазване на околната среда в Община Ивайловград е отворен документ и подлежи на усъвършенстване, допълване и актуализиране. При настъпила промяна в приоритетите на общината, съществени изменения в съществуващите условия, промяна в нормативната уредба по опазване на околната среда, се подготвя актуализация на програмата чрез мотивирано предложение до Общински съвет - Ивайловград.

Информирание на РИОСВ и обществеността за изпълнение на програмата

Изпълнение на програмата се отчита пред Общински съвет - Ивайловград ежегодно, съгласно чл. 79 от Закона за опазване на околната среда. След приемането им отчетите се изпращат в РИОСВ - Хасково и се публикуват на интернет страницата на Община Ивайловград.

VII. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ

Координиращ орган за наблюдение и оценка на изпълнението на ПООС на община Ивайловград 2023-2028 г. е РИОСВ - Хасково. Орган за контрол по изпълнение на Програмата е Общинският съвет.

Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта се изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за предходната година, който се представя **в срок до 31 март** и се публикува на Интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ – Хасково /ИАОС/.

Препоръчва се Годишният доклад да съдържа информация за: Същността на общинската политика за опазване на околната среда; Напредъка по изпълнението на целите, приоритетите и мерките; Възникналите проблеми и предприетите мерки за тяхното решаване; Осъществяваните мероприятия за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на политиката.

Контролът като основна функция на системата за управление има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнение на тази политика.

Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика.

Същностната характеристика дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания по отношение осигуряване на законосъобразност в публични институции и органи на местната власт.

Община Ивайловград има разработена и функционираща вътрешна система за финансово управление и контрол, която на практика покрива изискванията за контрол върху законосъобразността на прилаганите инструменти при изпълнение на общински политики.

Реализирането на Програмата за опазване на околната среда на община Ивайловград е непрекъснат процес на изпълнение на дейностите, наблюдение, контрол и актуализация. Отчита се натрупаният опит, трудностите и неуспехите, извършват се корекции на съществуващите вече насоки за развитие в посока към адаптиране на новите обстоятелства и промени във вътрешната и външна среда.

Главните рискове за постигането на стратегическите цели са свързани с комплекс от фактори, които до голяма степен са трудно предвидими в бъдещето. Това означава, че реализацията на програмата трябва да бъде непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, анализ и корекции при грешки, трудности и неуспехи за адаптиране на планираните дейности към новите обстоятелства и пазарни условия. Основните компоненти на Програмата за опазване на околната среда (визия, цели, приоритети и мерките в плана), имат за цел да дадат преди всичко перспективи и насоки за развитие, но нямат задължителен характер. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки, програми и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени.

VIII. НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

- Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.

- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.

Национален план за управление на отпадъците в Република България 2021-2028 г.

- Националната програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух

2018-2024 г.

- Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.

- Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г.

- Национална програма за развитие: България 2030

- Национална стратегия за регионално развитие 2012-2023 г.

- Национална програма за приоритетно изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води

- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие

- Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци

- Закон за опазване на околната среда

- Закон за водите

- Закон за управление на отпадъците

- Закон за чистотата на атмосферния въздух

- Закон за почвите

- Закон за защита от шума в околната среда

- Закон за подземните богатства

- Закон за опазване на земеделските земи

- Закон за биологичното разнообразие

- Закон за лечебните растения

- Закон за защитените територии

- Закон за защита на растенията

- Закон за защита на животните

- Закон за местните данъци и такси

- Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. с посл. изм. ДВ. бр.21 от 1 Март 2013 г. заправила и нормативи за устройство на отделните територии и устройствени зони;

- Наредба №7 от 3 май 1999 г. за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух;

- Наредба № 1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води, с посл. изм. и доп. ДВ бр.102 от 23 Декември 2016 г.;

- Наредба № 2 от 13 септември 2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, с посл. изм. и доп. ДВ бр.30 / 09.12.2011 г.;

- Наредба № 3 от 16 октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;

- Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, с посл. изм. и доп. ДВ бр.6 от 16 януари 2018 г.;

- Наредба № 2 от 8 юни 2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на

отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, с посл. изм. и доп. ДВ бр.48 от 27 юни 2015 г.;

- Наредба № 12 от 18 юни 2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, с посл. изм. и доп. ДВ бр.15 от 21 февруари 2012 г.;
- Наредба № 26 (посл. изм. ДВ. бр.30 от 22 Март 2002 г.) за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;
- Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
- Наредба № 4 от 5.04.2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.82 от 5 Октомври 2018 г.) за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
- Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.
- Наредба № 7 от 19.12.2013 год., посл. изм. и доп., ДВ бр. 7 от 20.01.2017 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти - 08.01.2013 г.;
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г. (посл. изм. и доп. ДВ. бр.37 от 21 Април 2020 г.);
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г., изм. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016 г., изм. и доп. ДВ. бр.47 от 5 Юни 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба № 2 от 20 януари 2004 г. за привалата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр. 14 от 29 февруари 2004 г.;
- Наредба № 5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозавотелните пунктове и складовете за билки, посл. изм. ДВ бр.66 от 10.08. 2018 г.;
- Наредба № 54 от 13 декември 2010 г. за дейността на националната система за

мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда, обн. ДВ бр.3 от 11 януари 2011 г.;

- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019г.;

- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г., посл. изм. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;

- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от 11.09.2007 г., посл. изм. и доп., бр. 94 от 30.11.2012 г., в сила от 30.11.2012г.

- Указания на Министерството на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда

- Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Ивайловград;

- Наредба за управление на отпадъците на територията на община Ивайловград;

- Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Ивайловград;

- Наредба №1 за опазване на обществения ред на територията на община Ивайловград